

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ
២០០២០២០២

ពិធីសារកាតាហ្សេណាស្ទីពី
ជីវសុវត្ថិភាព
នៃអនុសញ្ញាស្ទីពី ជីវៈចម្រុះ

ថ្ងៃទី ២៩ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០០០

Cartagena Protocol on
BIOSAFETY
to the Convention on
Biological Diversity

29 January 2000

ប្រែសម្រួលដោយ : គំរោងរៀបចំក្របខ័ណ្ឌជីវសុវត្ថិភាពជាតិ
(GFL / 2716 - 02 - 4548)

ផ្តល់មូលនិធិដោយ : UNEP/GEF

Ministry of Environment
January 2003

ម.ស.ប.ក AIDOC

Code: 139-047

Donated by:

ពិធីសារកាតាហ្សេណាស្តីពី

ជីវសុវត្ថិភាព

នៃអនុសញ្ញាស្តីពី ជីវៈចម្រុះ

ថ្ងៃទី ២៩ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០០០

Cartagena Protocol on

BIOSAFETY

to the Convention on

Biological Diversity

29 January 2000

ប្រៃសណីយ៍ដោយ : គំរោងរៀបចំក្របខ័ណ្ឌជីវសុវត្ថិភាពជាតិ
(GFL / 2716 - 02 - 4548)

ផ្តល់មូលនិធិដោយ : UNEP/GEF

Ministry of Environment
January 2003

BODIA P.O. 3.3

FD-081

Montreal, 2000

Copyright 2000, Secretariat of the Convention on Biological Diversity

ISBN: 92-807-1924-6

This publication may be reproduced for educational or non-profit purposes without special permission from the copyright holders, provided acknowledgment of the source is made. The Secretariat of the Convention would appreciate receiving a copy of any publications that uses this publication as a source.

For bibliographic and reference purpose this publication should be referred to as:

Secretariat of the convention on Biological Diversity (2000). Cartagena Protocol on Biosafety to the Convention on Biological Diversity: text and annexes.

Montreal: Secretariat of the Convention on Biological Diversity.

This booklet contains the text of the Cartagena Protocol on Biosafety to the Convention on Biological Diversity, which starts on page 2.

Published by the Secretariat of the Convention on Biological Diversity

For further information, please contact:

The Secretariat of the Convention on Biological Diversity World Trade Centre

393 St. Jacques, Suite 300

Montreal, Quebec, H2Y 1N0

Canada

Phone: 1 (514) 288 2220

Fax: 1 (514) 288 6588

e-mail: secretariat@biodiv.org

Website: <http://www.biodiv.org>

ពិធីសារការពារប្រជាស្ថិតិជីវសុវត្ថិភាពនៃអនុសញ្ញាស្ថិតិជីវៈចម្រុះ

ភាគីចុះកិច្ចសន្យាទៅនឹងពិធីសារនេះ :

ជាភាគីនៃអនុសញ្ញាអន្តរជាតិស្ថិតិជីវៈចម្រុះ យោងទៅតាមអនុសញ្ញានេះ ។

បានឃើញមាត្រាទី ១៤ ក្នុងប្រាថ្នី ៣ និងទី៤ ហើយនឹងមាត្រាទី ៨ (២) និងទី ១៧ នៃអនុសញ្ញានេះ ។

បានឃើញសេចក្តីសម្រេច ៤៧ នៃសន្និសីទភាគីអនុសញ្ញាទាំងអស់ ដើម្បីធ្វើការកែសម្រួលពិធីសារ ស្ថិតិជីវសុវត្ថិភាព
នៅថ្ងៃទី ១៧ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ១៩៩៥ ដោយផ្ដោតការយកចិត្តទុកដាក់ជាពិសេសទៅលើចលនាឆ្លងដែននៃសារពាង្គកាយកែច្នៃរស់
ដែលជាលទ្ធផលនៃបច្ចេកវិទ្យាទំនើប ហើយអាចបង្ករោយមានតម្លៃចលនាអវិជ្ជមានដល់ការអភិរក្ស និងនិរន្តរភាពនៃ
ការប្រើប្រាស់ធនធានជីវៈចម្រុះ ដែលកំណត់ចេញសំរាប់ធ្វើការពិចារណាទៅលើនីតិវិធីសម្របសំរាប់ការព្រមព្រៀងដែលជូន
ព័ត៌មានជាមុន ។

ដោយធ្វើការអះអាងជាថ្មីឡើងវិញនូវវិធានការណ៍ការពារដែលមាននៅក្នុងគោលការណ៍ទី ១៥ នៃសេចក្តីប្រកាស
Rio ស្ថិតិបរិស្ថាន និងការអភិវឌ្ឍន៍ ។

ដោយយល់ដឹងពីការរីកចម្រើននៃជីវបច្ចេកវិទ្យាទំនើប និង ការកើនឡើងនូវការព្រួយបារម្ភរបស់សាធារណៈពិភពលោក
អវិជ្ជមានទៅលើធនធានជីវៈចម្រុះ និងសុខភាពមនុស្ស ។

ដោយទទួលស្គាល់ថា ជីវបច្ចេកវិទ្យាទំនើបមានអត្ថប្រយោជន៍យ៉ាងច្រើនសំរាប់មនុស្សលោក ប្រសិនបើប្រើប្រាស់ប្រើ
ប្រាស់ដោយមានវិធានការណ៍សុវត្ថិភាពត្រឹមត្រូវសំរាប់បរិស្ថាន និងសុខភាពមនុស្ស ។

ដោយទទួលស្គាល់ផងដែរនូវសារៈសំខាន់ដល់ប្រភពមជ្ឈមណ្ឌលដើមកំណើតរបស់មនុស្សលោក និងមណ្ឌលសេនេទិច ចម្រុះ

ដោយដឹងថាសមត្ថភាពនៃប្រទេសជាច្រើននៅមានកំរិត ជាពិសេសប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍ ដើម្បីដោះស្រាយ
គ្រោះថ្នាក់មកពីធម្មជាតិ និងកំរិតនៃគ្រោះថ្នាក់ធំៗដែលបណ្តាលមកពីសារពាង្គកាយកែច្នៃរស់ ។

ដោយទទួលស្គាល់ថាកិច្ចព្រមព្រៀងពាណិជ្ជកម្ម និងកិច្ចព្រមព្រៀងបរិស្ថានត្រូវមានទំនាក់ទំនងគ្នាទៅវិញទៅមក
ដើម្បីសម្រេចបាននូវការអភិវឌ្ឍន៍ប្រកបដោយចីរភាព ។

ដោយកត់សំគាល់ផងដែរថា ពិធីសារនេះនឹងមិនត្រូវបានបកស្រាយទៅលើការដុះបញ្ចាមនូវការផ្លាស់ប្តូរសិទ្ធិ និង
កាតព្វកិច្ចនៃ ភាគីចុះកិច្ចសន្យានៅក្រោមកិច្ចព្រមព្រៀងអន្តរជាតិដែលមានស្រាប់ ។

ដោយយល់ឃើញថា វាជំនុំដែលបានរៀបរាប់ខាងលើនេះ ពុំមានបំណងដាក់ពិធីសារនេះរោយយល់ទៅនឹង
កិច្ចព្រមព្រៀងអន្តរជាតិដទៃទៀតទេ ។

ភាគីចុះកិច្ចសន្យាបានឯកភាពខាងក្រោម :

មាត្រា ១

គោលបំណង

អនុលោមទៅតាមវិធានការណ៍ប្រុងប្រយ័ត្នដែលចែងនៅក្នុងគោលការណ៍ទី១៥ នៃសេចក្តីប្រកាសទីក្រុង Rio ស្តីពី បរិស្ថាន និងការអភិវឌ្ឍន៍ គោលបំណងនៃពិធីសារនេះ គឺដើម្បីរួមវិភាគទានក្នុងការធានាភិរក្សការពារឱ្យបានសមស្រប នៅក្នុង ការផ្ទេរ ការគ្រប់គ្រង និងការប្រើប្រាស់ឱ្យមានសុវត្ថិភាពនៃសារពាង្គកាយកែច្នៃរស់ ដែលជាលទ្ធផលនៃជីវបច្ចេកវិទ្យាទំនើប ដែលអាចនាំមកនូវផលប៉ះពាល់អវិជ្ជមានដល់ការអភិរក្ស និងការប្រើប្រាស់ដោយនិរន្តរភាពនូវធនធានជីវៈចម្រុះដោយគិតត្រឹម អំពីគ្រោះថ្នាក់ដល់សុខភាពមនុស្ស និងជាពិសេសផ្ដោតការចាប់អារម្មណ៍សំខាន់ទៅលើធនធានដៃដងដែរ ។

មាត្រា ២

លក្ខខណ្ឌទូទៅ

១. ភាគីនីមួយៗនៃពិធីសារអន្តរជាតិនេះ ត្រូវប្រកាសយកនូវវិធានការច្បាប់ គ្រប់គ្រងសមស្រប និងចាំបាច់ និង វិធានការណ៍ផ្សេងៗទៀត ដើម្បីប្រតិបត្តិកាតព្វកិច្ចរបស់ខ្លួនដែលមានចែងនៅក្នុងពិធីសារនេះ ។

២. ភាគីត្រូវធានាថា ការអភិវឌ្ឍន៍ ការគ្រប់គ្រង ការដឹកជញ្ជូន ការប្រើប្រាស់ ការផ្ទេរ និងការបញ្ចេញនូវ សារពាង្គកាយកែច្នៃរស់ត្រូវបានធ្វើឡើងក្នុងគោលបំណងការពារ ឬ ការកាត់បន្ថយគ្រោះថ្នាក់ដល់ជីវៈចម្រុះ ដោយត្រូវគិតត្រឹមពី គ្រោះថ្នាក់ដល់សុខភាពមនុស្សផងដែរ ។

៣. ពុំមានចំណុចណាមួយនៅក្នុងពិធីសារនេះ ប៉ះពាល់ទៅលើអធិបតេយ្យភាពនៃសម្បទារបស់រដ្ឋទាំងអស់ដែលបាន បង្កើតឡើងដោយអនុលោមទៅតាមច្បាប់អន្តរជាតិទោះទេ ហើយសិទ្ធិអធិបតេយ្យភាព និងដែនសមត្ថកិច្ចដែលរដ្ឋទាំងនោះ មានបញ្ជាក់នៅក្នុងតំបន់សេដ្ឋកិច្ចផ្តាច់មុខ (Exclusive Economic Zone) របស់ខ្លួន និងកិច្ចការពារទ្វីបរបស់គេដោយ ផ្អែកទៅតាមច្បាប់អន្តរជាតិ ព្រមទាំងការប្រើប្រាស់សិទ្ធិ និងសេរីភាពក្នុងការធ្វើធានារ៉ាប់រង និងផ្គត់ផ្គង់អាហាររបស់ប្រទេស នីមួយៗ ដូចមានចែងក្នុងច្បាប់អន្តរជាតិ និងបានផ្តុះបញ្ជាក់នៅក្នុងច្បាប់អន្តរជាតិពាក់ព័ន្ធនានា ។

៤. គ្មានចំណុចណាមួយនៃពិធីសារនេះ ត្រូវបានបកស្រាយថាជាការដាក់កំហិតសិទ្ធិរបស់ភាគីណាមួយក្នុងការចាត់ វិធានការណ៍ការពារបន្ថែមនៃការប្រើប្រាស់ និងការអភិរក្សជីវៈចម្រុះដោយនិរន្តរភាពច្រើនជាងការអំពាវនាវដែលបញ្ជាក់ក្នុង ពិធីសារនេះទេ ចែងថាវិធានការណ៍នេះគឺស្របទៅនឹងគោលបំណង និង "ខ" នៃពិធីសារនេះ ហើយអនុលោមទៅនឹង កាតព្វកិច្ចនៃទៀតរបស់ភាគីផ្សេងទៀតដែលស្ថិតនៅក្រោមច្បាប់អន្តរជាតិ ។

៥. ភាគីទាំងអស់ត្រូវបានជំរុញឱ្យធ្វើការពិចារណាឱ្យបានសមស្របទៅលើជំនាញដែលមានស្រាប់ ឧបករណ៍ ច្បាប់ និងការងារដែលអនុវត្តក្នុងវេទិការអន្តរជាតិ រួមជាមួយនិងសមត្ថកិច្ចនៅក្នុងផ្នែកគ្រោះថ្នាក់ដល់សុខភាពមនុស្ស ។

មាត្រា ៣

ការប្រើប្រាស់ពាក្យ

- សំរាប់គោលបំណងនៃពិធីសារនេះ :
- ១. " សន្និសីទភាគី " មានន័យថាជាសន្និសីទនៃភាគីទាំងអស់ដែលទុះកិច្ចសន្យាទៅនឹងអនុសញ្ញា ។
- ២. " ព្រំដែននៃការប្រើប្រាស់ " មានន័យថាជាការប្រើប្រាស់ណាមួយ ដែលធ្វើឡើងនៅក្នុងឧបករណ៍ សំភារៈតំឡើង ការផ្ទុក ឬរចនាសម្ព័ន្ធរូបសាស្ត្រទាក់ទងទៅនឹងសារពាង្គកាយកែច្នៃរស់ ដែលត្រូវបានត្រួតពិនិត្យដោយវិធានការណ៍ច្បាស់លាស់ ដែលកាត់បន្ថយយ៉ាងសកម្មនូវការប៉ះពាល់ផ្ទាល់ជាមួយសារពាង្គកាយនោះ និងប៉ះពាល់លើបរិស្ថានខាងក្រៅ ។

៣. " ការនាំចេញ " មានន័យថាចលនាឆ្លងដែនអន្តរជាតិពីភាគីមួយទៅភាគីមួយទៀត ។

៤. " អ្នកនាំចេញ " មានន័យថាអ្នកបញ្ជូន ស្ថិតនៅក្រោមដៃសមត្ថកិច្ចនៃភាគីចុះកិច្ចសន្យានាំចេញ ដែលជាអ្នកចាត់ចែងធ្វើការនាំចេញនូវសារពាង្គកាយកែច្នៃរស់ ។

៥. " ការនាំចូល " មានន័យថាចលនាឆ្លងដែនអន្តរជាតិ ពីភាគីមួយទៅភាគីមួយទៀត

៦. " អ្នកនាំចូល " មានន័យថាអ្នកបញ្ជូនណាមួយ ដែលស្ថិតនៅក្រោមដៃសមត្ថកិច្ចនៃភាគីចុះកិច្ចសន្យានាំចូល ដែលជាអ្នកចាត់ចែងធ្វើការនាំចូលនូវសារពាង្គកាយកែច្នៃរស់ ។

៧. " សារពាង្គកាយកែច្នៃរស់ " មានន័យថាសារពាង្គកាយរស់ដែលមានផ្ទុកនូវសារធាតុសេអេមីទី ទទួលយកតាមរយៈការប្រើប្រាស់ជីវបច្ចេកវិទ្យាទំនើប ។

៨. " សារពាង្គកាយរស់ " មានន័យថាអង្គជីវៈចម្រុះទាំងឡាយណា ដែលមានសមត្ថភាពក្នុងការផ្ទេរ ឬ ផលិតឡើងវិញនូវសារធាតុសេអេមីទី រួមទាំងសារពាង្គកាយដែលមិនអាចបន្តពូជបាន វិរុស និងវិរុក្ខិត ។

៩. " ជីវបច្ចេកវិទ្យាទំនើប " មានន័យថាការអនុវត្តន៍ខ្ពស់ :

- ក) បច្ចេកទេសរកស៊ីតធាតុក្រៅរាងកាយ (In-vitro nucleic acid techniques) រួមមានការប្រមូលផ្តុំនូវរោសិតឱកស៊ីប្រូធាយក្រេមិក (DNA) និងការចាក់រោសិតធាតុក្រៅរាងកាយដោយផ្ទាល់ទៅក្នុងកោសិកា ឬសរីរាង្គ ។
- ខ) ការរលាយចូលគ្នានៃកោសិកាដែលមិនមែនជាគ្រួសារតែមួយ ដែលមានលទ្ធភាពយកឈ្នះនូវការផលិតឡើងវិញតាមលក្ខណៈរូបសាស្ត្រធម្មជាតិ ឬ ឧបសគ្គប្រមូលផ្តុំ ហើយដែលមិនមែនជាបច្ចេកទេសប្រើប្រាស់នៅក្នុងការបង្កាត់ ពូជ ឬ ការជ្រើសរើសតាមរបៀបបុរាណនោះទេ ។

១០. " អង្គការសមាហរកម្មសេដ្ឋកិច្ចតំបន់ " ជាអង្គការបង្កើតដោយឯករាជ្យនៅក្នុងតំបន់ ដែលសមាជិករបស់វាបានផ្ទេរសមត្ថកិច្ចទាក់ទងនឹងអភិបាលកិច្ចទៅពិធីសារនេះ ហើយដែលបានផ្តល់អំណាចគ្រឹមត្រូវតាមនីតិវិធីដើម្បីចុះហត្ថលេខាផ្តល់សន្ទនាបំណង ការទទួលយក ការយល់ព្រម ឬការចូលជាសមាជិកអនុលោមតាមបែបផ្ទៃក្នុង ។

១១. " ចលនាឆ្លងដែន " ជាចលនានៃសារពាង្គកាយកែច្នៃរស់ ពីភាគីមួយទៅភាគីមួយទៀត ការពាររស់រាប់គោលបំណងនៃមាត្រាទី ១៧ និង ២៤ ចលនាឆ្លងដែន ក្របដណ្តប់ដល់ចលនារវាងភាគីចុះកិច្ចសន្យា និងភាគីមិនចុះកិច្ចសន្យា ។

**មាត្រាទី ៤
វិសាលភាព**

ពិធីសារនេះត្រូវអនុវត្តន៍ចំពោះចលនាឆ្លងដែន ការស្តាប់បណ្តោះអាសន្ន ការគ្រប់គ្រង និងការប្រើប្រាស់សារពាង្គកាយកែច្នៃរស់ ដែលអាចបង្កឱ្យមានផលប៉ះពាល់អាក្រក់លើការអភិរក្ស និងការប្រើប្រាស់ដោយនិរន្តរភាពនៃជីវៈចម្រុះ ដោយគិតត្រឹមព្រោះថ្នាក់ដល់សុខភាពមនុស្សផងដែរ ។

**មាត្រាទី ៥
ផ្នែកទ្វីបឥណ្ឌូ**

ថ្វីបើមានចែងនៅក្នុងមាត្រាទី៤ ខាងលើ និងដោយពុំបណ្តាលឱ្យប៉ះពាល់ទៅនឹងសិទ្ធិនៃភាគីណាមួយទាក់ទងនឹងបញ្ហាសារពាង្គកាយកែច្នៃរស់ ការវាយតម្លៃគ្រោះថ្នាក់មុននឹងធ្វើសេចក្តីសម្រេចលើការនាំចូល ពិធីសារនេះ មិនត្រូវអនុវត្តចំពោះចលនាឆ្លងដែននៃសារពាង្គកាយកែច្នៃរស់ដែលជាឱសថស្ថានបំប៉នមនុស្សដែលត្រូវបានកំណត់ដោយកិច្ចព្រមព្រៀងអន្តរជាតិ ឬ អង្គការអន្តរជាតិណា ។

មាត្រា ៦

ការដឹកជញ្ជូនបណ្តោះអាសន្ន និងប្រើប្រាស់ដីសុវត្ថិភាព

១. គ្រឹះស្ថានដែលទាក់ទងនឹងការដឹកជញ្ជូនបណ្តោះអាសន្ន ខាងលើ និងដោយពុំបណ្តាលឱ្យប៉ះពាល់ទៅនឹងសិទ្ធិនៃភាគីណាមួយលើ ការដឹកជញ្ជូនបណ្តោះអាសន្ន ដើម្បីគ្រួសារពិការភារៈដឹកជញ្ជូននៃសារពាង្គកាយកែច្នៃរស់ឆ្លងកាត់ដែនដីរបស់ភាគីនោះ និងដើម្បីជូន ព័ត៌មានដល់ប្រព័ន្ធការិយាល័យចែកចាយព័ត៌មាននៃដីសុវត្ថិភាព សេចក្តីសំរេចរបស់ភាគីនោះទាក់ទងនឹងមាត្រា ២ កថាខណ្ឌ ៣ ស្តីពីការដឹកជញ្ជូនបណ្តោះអាសន្នតាមដែនដីខ្លួននៃសារពាង្គកាយកែច្នៃរស់ឆ្លងកាត់ ខ" នៃព័ត៌មាននេះ ទាក់ទងទៅនឹងបែបបទព្រមព្រៀងដូចព័ត៌មានជាមុន មិនត្រូវអនុវត្តលើការដឹកជញ្ជូនបណ្តោះអាសន្ន សារពាង្គកាយ កែច្នៃរស់ ។

២. គ្រឹះស្ថានដែលទាក់ទងនឹងការដឹកជញ្ជូនបណ្តោះអាសន្ន ខាងលើ និងដោយពុំបណ្តាលឱ្យប៉ះពាល់នឹងសិទ្ធិនៃភាគីណាមួយក្នុងការដឹក ជញ្ជូនបណ្តោះអាសន្នលើរាងសារពាង្គកាយកែច្នៃរស់លើការវាយតម្លៃគ្រោះថ្នាក់មុននឹងធ្វើសេចក្តីសំរេចលើការដាំចូល និង ដើម្បីកំណត់បទដ្ឋានសំរាប់ព្រំដែននៃការប្រើប្រាស់នៅក្នុងដែនសមត្ថកិច្ចរបស់ខ្លួន ខ" នៃព័ត៌មាននេះទាក់ទងទៅនឹងបែបបទ ព្រមព្រៀងដូចព័ត៌មានជាមុន មិនត្រូវអនុវត្តលើចេញនាឆ្នងដែននៃសារពាង្គកាយកែច្នៃរស់ ចំពោះព្រំដែននៃប្រើប្រាស់ដែល ត្រូវអនុវត្តស្របទៅតាមបទដ្ឋានស្តង់ដាររបស់ភាគីដាំចូល ។

មាត្រា ៧

ការអនុវត្តផ្នែកបច្ចេកទេសស្រាវជ្រាវដូចព័ត៌មានជំហាន

១. យោងមាត្រា ៥ និង ៦ បែបបទព្រមព្រៀងដូចព័ត៌មានជាមុនក្នុងមាត្រា ៨ ១០ និង ១២ ត្រូវអនុវត្ត ឱ្យបានមុនលេខឆ្នងដែនដោយចេតនាដំបូងនៃសារពាង្គកាយកែច្នៃរស់ សំរាប់ការដាំចូលដោយចេតនាទៅក្នុងបរិស្ថានរបស់ ភាគីដាំចូល ។

២. ការដាំចូលដោយចេតនាទៅក្នុងបរិស្ថាន ក្នុងកថាខណ្ឌ ១ ខាងលើ មិនយោងលើសារពាង្គកាយកែច្នៃរស់ សំរាប់ការប្រើប្រាស់ដោយផ្ទាល់ជាចំណីអាហារ ចំណីសត្វ ឬ សំរាប់ការកែច្នៃ ។

៣. មាត្រា ១១ ត្រូវអនុវត្តមុនលេខឆ្នងដែនដីនៃសារពាង្គកាយរស់ដែលកែច្នៃ សំរាប់ការប្រើប្រាស់ដោយ ផ្ទាល់ជាចំណីអាហារ ចំណីសត្វ ឬ សំរាប់ការកែច្នៃ ។

៤. បែបបទព្រមព្រៀងដូចព័ត៌មានជាមុន មិនត្រូវអនុវត្តចំពោះចេញនាឆ្នងដែនដោយចេតនានៃសារពាង្គកាយកែច្នៃ រស់ ត្រូវអនុវត្តនៅក្នុងសេចក្តីសំរេចនៃសន្និសីទភាគី ដែលជាកិច្ចប្រជុំវាងភាគីទាំងអស់ដែលចុះកិច្ចសន្យាទៅនឹងព័ត៌មាន នេះ មិនទំនងជាមានផលប៉ះពាល់អាក្រក់លើការអភិរក្ស និងការប្រើប្រាស់ដោយនិរន្តរភាពនៃដីចម្រុះ ព្រមទាំងគិតតុលី គ្រោះថ្នាក់ដល់សុខភាពមនុស្សផងដែរ ។

មាត្រា ៨

ការដាំចូលព័ត៌មាន

១. ភាគីទាំងឡាយ ត្រូវដាំចូលព័ត៌មាន ឬ ត្រូវឱ្យអ្នកទាំងឡាយធ្វើសិទ្ធិដាំចូលព័ត៌មានជាលាយលក្ខណ៍អក្សរដល់អាជ្ញាធរមាន សមត្ថកិច្ចជាតិណាមួយដាំចូលមុននឹងមានលេខឆ្នងដែនដោយចេតនានៃសារពាង្គកាយកែច្នៃរស់ ដែលមានចែងនៅក្នុងមាត្រា ១៧ កថាខណ្ឌ ១ ។ ការដាំចូលព័ត៌មាននេះយោងហេតុណាស់ត្រូវមានព័ត៌មាន ដូចដែលបានបញ្ជាក់នៅក្នុងឧបសម្ព័ន្ធមី ១ ។

២. ភាគីទាំងឡាយត្រូវធានាថា មានសំរាប់ការផ្លាស់ប្តូរដើម្បីភាពត្រឹមត្រូវនៃព័ត៌មានផ្តល់ដូចដោយអ្នកទាំងឡាយ ។

មាត្រា ៩

ការបញ្ជាក់នៃការទទួលសេចក្តីជូនព័ត៌មាន

- ១. ភាគីទាមទារត្រូវបញ្ជាក់ពីការទទួលសេចក្តីជូនព័ត៌មានជាលាយលក្ខណ៍អក្សរពីអ្នកជូនដំណឹង នៅក្នុងរយៈពេល ៩០ ថ្ងៃ បន្ទាប់ពីទទួលបានព័ត៌មាននោះ ។
- ២. ការបញ្ជាក់នៃការទទួលសេចក្តីជូនដំណឹងនោះត្រូវបរិយាយពី :
  - ក. កាលបរិច្ឆេទនៃការទទួលសេចក្តីជូនព័ត៌មាន
  - ខ. ថាតើសេចក្តីជូនព័ត៌មាននេះមាន (Prima Facie) ព័ត៌មានដែលមានចែងនៅក្នុងមាត្រាទី ៨ ដែររឺទេ
  - គ. ថាតើដំណើរការនេះស្របទៅនឹងក្របខណ្ឌច្បាប់ក្នុងប្រទេសនៃភាគីទាមទារ ឬ ស្របទៅនឹងបែបបទមានចែងនៅក្នុងមាត្រាទី ១០ ដែរឬទេ ។
- ៣. ក្របខ័ណ្ឌច្បាប់ក្នុងប្រទេសយោងទៅនឹងកថាខណ្ឌទី ២ (ក) ខាងលើ ត្រូវតែស្របទៅនឹងពិធីសារនេះ ។
- ៤. ការខកខាននៃភាគីទាមទារដើម្បីបញ្ជាក់ពីការទទួលសេចក្តីជូនព័ត៌មាន មិនត្រូវផ្ទុះបញ្ចប់ពីការចកភាពរបស់ភាគីនោះ ទៅនឹងចេញនាឆ្នងដែរដោយចេតនាទេ ។

មាត្រា ១០

បែបបទធ្វើសេចក្តីសំរេច

- ១. រាល់សេចក្តីសំរេចទាំងឡាយ ដែលបានធ្វើឡើងដោយភាគីទាមទារត្រូវអនុលោមទៅតាមមាត្រាទី ១៥ ។
- ២. ភាគីទាមទារត្រូវជូនព័ត៌មានជាលាយលក្ខណ៍អក្សរដល់អ្នកជូនព័ត៌មាន (Notifier) ក្នុងរយៈពេលដែលមានចែងនៅក្នុងមាត្រាទី៥ ថាតើចេញនាឆ្នងដែរដោយចេតនារវាងដំណើរការបានដែរឬទេ :
  - ក. បន្ទាប់ពីភាគីទាមទារ បានផ្តល់ការចកភាពជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ
  - ខ. បន្ទាប់ពីរយៈពេលមិនយឺតជាង ៩០ ថ្ងៃ ដោយពុំមានការចកភាពជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ ។
- ៣. នៅក្នុងរយៈពេល ២៧០ ថ្ងៃ នៃកាលបរិច្ឆេទនៃការទទួលសេចក្តីជូនព័ត៌មាន ភាគីទាមទារត្រូវទាក់ទងជាលាយលក្ខណ៍អក្សរទៅអ្នកជូនព័ត៌មាន និងទៅភរិយាល័យចែកចាយព័ត៌មានដ៏សុវត្ថិភាព នូវសេចក្តីសំរេចយោងទៅលើកថាខណ្ឌទី ២ ខាងលើ ចំពោះ :
  - ក. ការអនុញ្ញាតឱ្យទាមទារដោយមាន ឬគ្មានលក្ខខ័ណ្ឌ រួមទាំងវិធីដែលសេចក្តីសំរេច និងអនុវត្តចំពោះការទាមទារជាបន្តបន្ទាប់នៃសារពាហ៍កាយកែច្នៃរស់ដូចគ្នា ។
  - ខ. ហាមឃាត់ការទាមទារ
  - គ. សំណើសុំព័ត៌មានពាក់ព័ន្ធជ្រៅ អនុលោមទៅតាមក្របខណ្ឌច្បាប់ក្នុងប្រទេសរបស់ខ្លួន ឬស្របសម្បទិ៍ ១ ។ ក្នុងការករណីនេះរាល់សេចក្តីសំរេចត្រូវធ្វើយតបអោយភ្នាក់ងារត្រូវបានដឹងថាទទួលបានព័ត៌មានបន្ថែមដែល ទាក់ទងនោះ មិនត្រូវរាប់បញ្ចូលឡើយ ឬ
  - ឃ. ផ្តល់ព័ត៌មានដល់អ្នកជូនព័ត៌មានថា រយៈពេលដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌនេះ ត្រូវពន្យារពេលត្រឹមរយៈពេលកំណត់ច្បាស់លាស់ ។

៤. លើកលែងតែក្នុងករណីដែលមានការឯកភាពគ្នាសម្រាប់សេចក្តីសម្រេចក្នុងកថាខណ្ឌ ៣ ខាងលើ ត្រូវបញ្ជាក់ពីហេតុផលដោយមានមូលដ្ឋានច្បាស់លាស់ ។

៥. ការខកខានដោយភាគីទាមទារធ្វើទំនាក់ទំនងពីសេចក្តីសម្រេចរបស់ខ្លួនក្នុងរយៈពេល ២៧០ ថ្ងៃ ខែកាលបរិច្ឆេទនៃការទទួលសេចក្តីបញ្ជាក់នោះ មិនត្រូវផ្ទុះបញ្ជាក់ពីការឯកភាពទៅនឹងចលនាឆ្លងដែនដោយចេតនានោះទេ ។

៦. ការខ្វះភាពច្បាស់លាស់ខាងវិទ្យាសាស្ត្រ ដោយសារតែព័ត៌មាន និងចំណេះដឹងវិទ្យាសាស្ត្រពាក់ព័ន្ធមិនគ្រប់គ្រាន់ទាក់ទងទៅនឹងវិសាលភាពនៃកិច្ចពិចារណាអវិជ្ជមានរបស់សារពាង្គកាយកែច្នៃរស់មកលើការអភិរក្ស និងការប្រើប្រាស់ដោយមិនរួមភាពនៃជីវៈចម្រុះក្នុងប្រទេសភាគីទាមទារ ដោយគិតត្រូវពិគ្រោះថ្នាក់ដល់សុខភាពមនុស្សផង មិនត្រូវរារាំងភាគីនោះក្នុងការធ្វើសេចក្តីសម្រេចចំពោះការទាមទារនៃសារពាង្គកាយកែច្នៃរស់ ក្នុងបញ្ហាដូចជាកំណត់ក្នុងកថាខណ្ឌទី ៣ ខាងលើដើម្បីជៀសវាង ឬកាត់បន្ថយអប្បបរមានូវផលប៉ះពាល់អាក្រក់ ។

៧. សន្និសីទភាគីបីជុំវិញកិច្ចប្រជុំរវាងភាគីទាំងអស់នៅក្នុងកិច្ចប្រជុំដំបូង ត្រូវសម្រេចលើបែបបទ និងយន្តការដែលសមស្រប ដើម្បីជួយសំរាប់រួលការធ្វើសេចក្តីសម្រេចដោយភាគីទាមទារ ។

មាត្រា ១១

មែបធននៃសារពាង្គកាយកែច្នៃរស់ដែលត្រូវបានប្រើប្រាស់ដោយផ្ទាល់ជាអាហារ ចំណីសត្វ ឬសំរាប់ការកែច្នៃ

១. ភាគីដែលធ្វើសេចក្តីសម្រេចចេញលើការប្រើប្រាស់ក្នុងស្រុក រួមទាំងការដាក់លក់ នៅលើទីផ្សារនូវសារពាង្គកាយកែច្នៃរស់ ដែលអាចពាក់ព័ន្ធនឹងចលនាឆ្លងដែនសំរាប់ការប្រើប្រាស់ដោយផ្ទាល់ជាអាហារ ចំណីសត្វ ឬសំរាប់ការកែច្នៃ ត្រូវប៉ុនប៉ងទប់ស្កាត់ភាគីទាំងអស់ តាមរយៈការិយាល័យចែកចាយព័ត៌មានជីវសាស្ត្រក្នុងរយៈពេល ១៥ ថ្ងៃ នៃការធ្វើសេចក្តីសម្រេចនោះ ។ ព័ត៌មាននេះយ៉ាងហោចណាស់ត្រូវមានព័ត៌មាន ដែលបានកំណត់នៅក្នុងឧបសម្ព័ន្ធទី ២ ។ ភាគីនោះត្រូវផ្តល់ឯកសារចំលងជាឈាមលក្ខណ៍អក្សរទៅស្ថាប័នបង្គោលជាតិរបស់ភាគីមួយៗ ដែលផ្តល់ព័ត៌មានដល់ លេខាធិការដ្ឋានជាមុនចំពោះទំនាក់ទំនងទៅការិយាល័យចែកចាយព័ត៌មានជីវសាស្ត្រក្នុងរយៈពេល ១ ខែ នេះ និងមិនអនុវត្តចំពោះសេចក្តីសម្រេចដែលទាក់ទងទៅនឹងការប្តឹងឡើយ ។

២. ភាគីដែលធ្វើសេចក្តីសម្រេចទាក់ទងនឹងកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើ ត្រូវធានាថាមានផ្ទៃក្រឡាបំប៉នសំរាប់ភាពត្រឹមត្រូវនៃព័ត៌មានដែលផ្តល់ដោយអ្នកស្នើសុំ ។

៣. ភាគីណាក៏ដោយអាចស្នើសុំព័ត៌មានបន្ថែមពីអង្គការដូចដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌ ១ ក្នុងឧបសម្ព័ន្ធទី ២ ។

៤. ភាគីណាក៏ដោយអាចធ្វើសេចក្តីសម្រេចលើការទាមទារសារពាង្គកាយកែច្នៃរស់ សំរាប់ប្រើប្រាស់ដោយផ្ទាល់ជាអាហារ ចំណីសត្វ ឬ សំរាប់ការកែច្នៃ នៅក្រោមក្របខ័ណ្ឌច្បាប់ក្នុងស្រុកដែលស្របទៅនឹងគោលបំណងរបស់ពិធីសារនេះ ។

៥. ភាគីមួយៗត្រូវផ្តល់ឱ្យការិយាល័យចែកចាយព័ត៌មានជីវសាស្ត្រកា នូវឯកសារចំលងនៃច្បាប់បរិច្ឆេទជាតិ និងគោលការណ៍ណែនាំទាំងឡាយដែលអាចអនុវត្តចំពោះចលនាឆ្លងដែននៃសារពាង្គកាយកែច្នៃរស់ សំរាប់ការប្រើប្រាស់ដោយផ្ទាល់ជាអាហារ ចំណីសត្វ ឬ សំរាប់ការកែច្នៃ ។

៦. ភាគីប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍ ឬភាគីដែលមានវិស័យសេដ្ឋកិច្ចអន្តរកាល ដោយគ្មានក្របខ័ណ្ឌច្បាប់ក្នុងស្រុកស្របទៅនឹងកថាខណ្ឌទី ៤ ខាងលើ និងដោយស្ថិតនៅក្រោមការអនុវត្តនៃវិស័យសេដ្ឋកិច្ចរបស់ខ្លួន អាចប្រកាសតាមរយៈ

ការិយាល័យចែកចាយព័ត៌មានជីវសុវត្ថិភាពនូវសេចក្តីសម្រេចរបស់ខ្លួន មុនការនាំចូលលើកដំបូងនៃសារពាង្គកាយកែច្នៃរស់ សំរាប់ការប្រើប្រាស់ដោយផ្ទាល់ជាអាហារ ចំណីសត្វ ឬសំរាប់ការកែច្នៃ ដែលព័ត៌មានត្រូវបានផ្តល់អោយនៅក្នុង កថាខណ្ឌទី១ ខាងលើ និងត្រូវបានរៀបចំដោយផ្នែកលើ :

ក. ការវាយតម្លៃគ្រោះថ្នាក់ ដែលអនុវត្តដោយយោងទៅលើឧបសម្ព័ន្ធទី ៣ និង

ខ. សេចក្តីសម្រេចឡើងនៅក្នុងពេលវេលាគំណត់មិនលើសពី ២៧០ ថ្ងៃ ។

៧. ការខកខានដោយភាគីមិនបានផ្តល់ព័ត៌មាន ស្តីពីសេចក្តីសម្រេចរបស់ខ្លួនទៅតាមកថាខណ្ឌទី ៦ ខាងលើ មិនត្រូវ បញ្ជាក់ពីការឯកភាព ឬ ការបដិសេធរបស់ខ្លួនចំពោះការនាំចូលនៃសារពាង្គកាយកែច្នៃរស់ មានបំណងសំរាប់ការប្រើប្រាស់ ដោយផ្ទាល់ជាអាហារ ចំណីសត្វ ឬសំរាប់ការកែច្នៃ ប្រសិនបើបានបញ្ជាក់ច្បាស់លាស់ដោយភាគីនោះ ។

៨. ការខ្វះខាតច្បាស់លាស់ខាងវិទ្យាសាស្ត្រច្បាស់លាស់ ដោយសារតែចំណេះដឹង និងព័ត៌មានវិទ្យាសាស្ត្រពាក់ព័ន្ធមិន គ្រប់គ្រាន់ទាក់ទងទៅនឹងវិសាលភាពនៃកម្រិតអវិជ្ជមានរបស់សារពាង្គកាយកែច្នៃរស់លើការអភិរក្ស និងការប្រើប្រាស់ដោយ ទិន្នភាពនៃជីវៈចម្រុះនៅក្នុងប្រទេសជាតិទាំងស្រុង ដោយគិតតួរពីគ្រោះថ្នាក់ដល់សុខភាពមនុស្សផងដែរ មិនត្រូវវាវាងដល់ ភាគីនោះក្នុងការធ្វើសេចក្តីសម្រេចសម្របសម្រួលលើការនាំចូលនៃសារពាង្គកាយកែច្នៃរស់ សំរាប់ការប្រើប្រាស់ដោយផ្ទាល់ជាអាហារ ចំណីសត្វ ឬសំរាប់ការកែច្នៃ ដើម្បីរៀបចំសំរាប់ ឬកាត់បន្ថយឱ្យបានរបៀបរបបរហូតដល់ការវិជ្ជមាននោះ ។

៩. ភាគីណាក៏ដោយ អាចបង្ហាញនូវតម្រូវការជំនួយហិរញ្ញវត្ថុ និងបច្ចេកទេស និងការកសាងសមត្ថភាព ស្តីពី សារពាង្គកាយកែច្នៃរស់ សំរាប់ការប្រើប្រាស់ដោយផ្ទាល់ជាអាហារ ចំណីសត្វ ឬ សំរាប់ការកែច្នៃ ។ ភាគីទាំងអស់ ត្រូវសហប្រតិបត្តិការគ្នាដើម្បីឆ្លើយតបទៅនឹងតម្រូវការទាំងនេះ ដោយយោងទៅលើមាត្រាទី ២២ និង ២៤ ។

មាត្រាទី ១២

ការត្រួតពិនិត្យសេចក្តីសម្រេចលើទីកន្លែង

១. នៅពេលណាក៏ដោយភាគីនាំចូល បានព័ត៌មានថ្មីអំពីផលប៉ះពាល់អវិជ្ជមានលើការអភិរក្ស និងការប្រើប្រាស់ ដោយទិន្នភាពនៃជីវៈចម្រុះ និងដោយគិតតួរពីគ្រោះថ្នាក់ដល់សុខភាពមនុស្សផងនោះ អាចពិនិត្យកែសំរួល និងធ្វើការផ្លាស់ប្តូរ សេចក្តីសម្រេចទាក់ទងនឹងលទ្ធផលនៃការវាយតម្លៃដោយចេតនានេះ ។ ករណីបែបនេះ ក្នុងរយៈពេល ៣០ ថ្ងៃ ភាគីនោះ ត្រូវផ្តល់ព័ត៌មាន ទៅអ្នកដូនព័ត៌មានដែលបានបញ្ជាក់ពីលើកមុនលើលទ្ធផលនៃការវាយតម្លៃសេចក្តីសម្រេចនេះ ព្រមទាំង ការិយាល័យចែកចាយព័ត៌មានជីវសុវត្ថិភាពផងដែរ ហើយនិងបង្ហាញពីហេតុផលនៃសេចក្តីសម្រេចនេះ ។

២. ភាគីនាំចេញ ឬអ្នកដូនព័ត៌មាន អាចស្នើសុំអោយភាគីនាំចូលធ្វើការពិនិត្យកែសំរួលសេចក្តីសម្រេចដែលបានធ្វើ ឡើងរួច ដោយអនុលោមទៅតាមមាត្រាទី ១០ ដែលភាគីនាំចេញ ឬអ្នកដូនព័ត៌មានពិចារណាថា :

ក. ការផ្លាស់ប្តូរនៅក្នុងការវាយតម្លៃដោយចេតនានេះ អាចជះឥទ្ធិពលដល់លទ្ធផលនៃការវាយតម្លៃ គ្រោះថ្នាក់ ដែលសេចក្តីសម្រេចមានប្តូរដោយលើ ឬ

ខ. ព័ត៌មានវិទ្យាសាស្ត្រ និងបច្ចេកទេសពាក់ព័ន្ធបន្ថែមនោះអាចយកមកប្រើការពិនិត្យ ។

៣. ភាគីនាំចូល ត្រូវឆ្លើយតបជាលាយលក្ខណ៍អក្សរចំពោះសំណើបែបនោះនៅក្នុងរយៈពេល ៥០ ថ្ងៃ និងបញ្ជាក់ពី ហេតុផលចំពោះសេចក្តីសម្រេចចម្លើយរបស់ខ្លួន ។

៤. ភាគីនាំចូលដោយមានសមត្ថកិច្ចក្នុងការសម្រេច អាចទាមទារអោយធ្វើការវាយតម្លៃគ្រោះថ្នាក់ចំពោះការនាំចូល ក្រោយៗទៀត ។

មាត្រា ១៣

ទឹកចំណូលសេរី

១. ដោយមានតែវិធានការណ៍សមស្របត្រូវបានអនុវត្តដើម្បីធានាវិស្វកម្មនៃលទ្ធផលដែលបានចេញ នៃសារពាង្គ កាយកែច្នៃរស់អនុលោមទៅតាមគោលបំណងនៃវិធានការនេះ ភាគីទាំងពីរអាចជូនព័ត៌មានជាមុនទៅការិយាល័យចែកចាយ ព័ត៌មានវិស្វកម្ម :

- ក. ករណីដែលក្នុងនោះលទ្ធផលដែលបានចេញទៅភាគីនោះ អាចកើតឡើងស្របពេលដែលលទ្ធផលនេះ ត្រូវបានជូនព័ត៌មានទៅភាគីទាំងពីរនោះ និង
- ខ. ការទាញយកនៃសារពាង្គកាយកែច្នៃរស់ទៅភាគីនោះ លើកលែងពីបែបបទព្រមព្រៀងជូនព័ត៌មានជាមុន ។
ករណីដែលទាញយកនៃសារពាង្គកាយកែច្នៃរស់ (ក) ខាងលើ អាចប្រើចំពោះសកម្មភាពព្រមព្រៀងទៅលើភាគី ដទៃទៀត ។
- ២. ព័ត៌មាន ដែលទាក់ទងទៅនឹងលទ្ធផលដែលបានចេញ ដែលទាក់ទងនឹងការជូនព័ត៌មានយោងនឹង កថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើ ត្រូវតែជាព័ត៌មានដែលបានបញ្ជាក់ក្នុងឧបសម្ព័ន្ធ ១ ។

មាត្រា ១៤

ការចាត់ចែង និងកិច្ចព្រមព្រៀងពហុភាគី តំបន់ និងទ្វេភាគី

- ១. ភាគីទាំងអស់ អាចចុះកិច្ចព្រមព្រៀងទ្វេភាគី តំបន់ និងពហុភាគី និងការរៀបចំចាត់ចែងទាក់ទងទៅនឹង លទ្ធផលដែលបានចេញនៃសារពាង្គកាយកែច្នៃរស់ ស្របទៅនឹងគោលបំណងនៃវិធានការនេះ និងកិច្ចព្រមព្រៀង និងការរៀបចំ ចាត់ចែង ដែលមិនបណ្តាលអោយកិច្ចការការពារទាមទារជាងកិច្ចការពារផ្តល់ដោយវិធានការនេះ ។
- ២. ភាគីទាំងអស់ត្រូវផ្តល់ព័ត៌មានឱ្យគ្នាទៅវិញទៅមក តាមរយៈការិយាល័យចែកចាយព័ត៌មានវិស្វកម្មនៃសារពាង្គ កាយកែច្នៃរស់ កិច្ចព្រមព្រៀងទ្វេភាគី តំបន់ និងពហុភាគី និងការរៀបចំចាត់ចែងដែលភាគីនោះបានធ្វើមុន ឬក្រោយពីការសម្រេច នៃការចូលជាធរមានរបស់វិធានការនេះ ។
- ៣. ខ វិធានការនេះ និងបិទបញ្ចប់នៃលទ្ធផលដែលបានចេញ ដោយអនុលោមទៅតាមកិច្ចព្រមព្រៀង និងការរៀបចំចាត់ចែងដែលធ្វើឡើងរវាងភាគីនៃកិច្ចព្រមព្រៀង ឬការរៀបចំចាត់ចែងទាំងនោះទេ ។
- ៤. ភាគីទាំងឡាយ អាចកំណត់ថាច្បាប់ប្រទេសរបស់ខ្លួន ត្រូវអនុវត្តដោយអនុលោមទៅតាមការទាញយកផ្តល់ជូន នៅក្នុងប្រទេសនោះ ហើយត្រូវជូនព័ត៌មានទៅការិយាល័យចែកចាយព័ត៌មានវិស្វកម្ម អំពីសេចក្តីសម្រេចរបស់ខ្លួន ។

មាត្រា ១៥

ការវាយតម្លៃពិគ្រោះថ្នាក់

១. ការវាយតម្លៃពិគ្រោះថ្នាក់ ដែលបានអនុវត្តដោយអនុលោមទៅតាមវិធានការនេះ ត្រូវរៀបចំឡើងក្នុងគោលដៅ វិទ្យាសាស្ត្រ ដោយអនុលោមតាមឧបសម្ព័ន្ធ ៣ និងត្រូវពិគ្រោះពីបច្ចេកទេសវាយតម្លៃពិគ្រោះថ្នាក់ ។ ការវាយតម្លៃពិគ្រោះថ្នាក់ បែបនេះ ត្រូវផ្អែកលើព័ត៌មានដែលបានចេញនៅក្នុងមាត្រា ៨ និងកស្តតាមវិទ្យាសាស្ត្រដែលអាច យកជាការបានផ្សេងទៀត ដើម្បីវាយតម្លៃពីផលប៉ះពាល់អវិជ្ជមាននៃសារពាង្គកាយរស់ដែលកែច្នៃ ទៅលើការអភិរក្ស និងការប្រើប្រាស់ដោយឱនឱរភាព នៃជីវៈចម្រុះ ព្រមទាំងពិគ្រោះពីពិគ្រោះថ្នាក់ទៅលើសុខភាពបុគ្គលផងដែរ ។

- ២. ភាគីម៉ាតូលត្រូវធានាថា ការវាយតម្លៃគ្រោះថ្នាក់ត្រូវធានាមានលក្ខណៈត្រឹមត្រូវ និងមានគុណភាព យោងតាមប្រតិបត្តិ ១០ ។ ភាគីនេះអាចទាមទារអោយអ្នកទាំងឡាយទទួលបានការវាយតម្លៃគ្រោះថ្នាក់នេះ ។
- ៣. ការចំណាយនៃការវាយតម្លៃគ្រោះថ្នាក់ ត្រូវចេញដោយអ្នកដុះព័ត៌មានប្រសិនបើភាគីទទួលបានទាមទារដូច្នោះ ។

មាត្រាទី ១៦

ការគ្រប់គ្រងគ្រោះថ្នាក់

- ១. ភាគីទាំងអស់ ដោយផ្អែកលើមាត្រាទី ៨ (ខ) នៃអនុសញ្ញានេះ ត្រូវបង្កើត និងរក្សាទុកយន្តការ វិធានការណ៍ និងយុទ្ធសាស្ត្រសមស្រប ដើម្បីគ្រប់គ្រង និងត្រួតពិនិត្យគ្រោះថ្នាក់ដែលបានកំណត់នៅក្នុង ខ នៃការវាយតម្លៃគ្រោះថ្នាក់របស់ពិធីសារនេះ ទាក់ទងនឹងការប្រើប្រាស់ ការគ្រប់គ្រង និងចេញធានាផងដែរនៃសារពាង្គកាយកែច្នៃរស់ ។
- ២. វិធានការណ៍ផ្នែកលើការវាយតម្លៃគ្រោះថ្នាក់ត្រូវបានដាក់កំហិតដើម្បីទប់ស្កាត់ផលប៉ះពាល់អាក្រក់នៃសារពាង្គកាយកែច្នៃរស់ ទៅលើការអភិរក្ស និងការប្រើប្រាស់ដោយនិរន្តរភាពនៃជីវៈចម្រុះ ដោយគិតព្រួយបារម្ភផងដែរពីគ្រោះថ្នាក់ទៅលើសុខភាពមនុស្សនៅក្នុងទឹកដីនៃភាគីម៉ាតូល ។
- ៣. ភាគីទីមួយៗ ត្រូវចាត់វិធានការណ៍អោយបានសមស្របដើម្បីទប់ស្កាត់សកម្មភាពផងដែរអចេតនានៃសារពាង្គកាយកែច្នៃរស់ រួមទាំងវិធានការណ៍តំរូវអោយរក្សាទុកការវាយតម្លៃគ្រោះថ្នាក់ដែលមិនត្រូវរៀបចំឱ្យបានប្រុងប្រយ័ត្នឱ្យបានប្រុងប្រយ័ត្នលើកងប្លង់នៃសារពាង្គកាយកែច្នៃរស់ ។
- ៤. ដោយមិនពាក់ព័ន្ធទៅនឹងកថាខណ្ឌទី ២ ខាងលើ ភាគីទីមួយៗ ត្រូវខ្វះខាតដើម្បីធានាថាសារពាង្គកាយកែច្នៃរស់ទោះជាត្រូវបានទាញយក ឬអភិវឌ្ឍន៍ក្នុងស្រុកក៏ដោយ បានដាក់ឱ្យឆ្លងកាត់រយៈពេលនៃការត្រួតពិនិត្យយ៉ាងម៉ត់ចត់ដែលស្ថិត្យទៅនឹងវដ្តនៃជីវិត ឬរយៈពេលនៃការផលិត មុនពេលដាក់ប្រើប្រាស់ ។
- ៥. ភាគីទាំងឡាយត្រូវសហប្រតិបត្តិការដើម្បី :
  - ក. កំណត់សារពាង្គកាយកែច្នៃរស់ ឬកំណត់លក្ខណៈពិសេសនៃសារពាង្គកាយកែច្នៃរស់ ដែលអាចបង្កឱ្យមានផលប៉ះពាល់អវិជ្ជមានទៅលើការអភិរក្ស និងការប្រើប្រាស់ដោយនិរន្តរភាពនៃជីវៈចម្រុះ ព្រមទាំងគិតព្រួយបារម្ភពីគ្រោះថ្នាក់ដល់ សុខភាពមនុស្សផងដែរ ។
  - ខ. ចាត់វិធានការណ៍អោយបានសមស្រប ដែលទាក់ទងទៅនឹងការថែរក្សានៃសារពាង្គកាយកែច្នៃរស់ ឬលក្ខណៈពិសេសរបស់វា ។

មាត្រាទី ១៧

ចលនាឆ្លងដែនអចេតនា និងវិធានការណ៍បន្ទាន់

១. ភាគីទាំងឡាយ ត្រូវរក្សាទុកការយល់ព្រមគ្នាជាមុន ដើម្បីរៀបចំរបាយការណ៍ប្រចាំឆ្នាំ ពិបាកប្រយោជន៍ មួយរយៈក្រោយខ្លាំង ការិយាល័យនៃក្រសួងបរិស្ថាន និងអង្គការអន្តរជាតិដែលពាក់ព័ន្ធ ទៅពេញមួយដំណើរការកើតឡើងក្នុងដែនសមត្ថកិច្ចរបស់ខ្លួន ដែលទាក់ទងនឹងការថែរក្សា និងការប្រើប្រាស់ដោយនិរន្តរភាពនៃសារពាង្គកាយកែច្នៃរស់ ដែលទំនងជាមានផលប៉ះពាល់យ៉ាងខ្លាំងដល់ការអភិរក្ស និងការប្រើប្រាស់ដោយនិរន្តរភាពនៃជីវៈចម្រុះ ព្រមទាំងគិតព្រួយបារម្ភពីគ្រោះថ្នាក់ដល់សុខភាពមនុស្សនៃប្រទេសនោះផងដែរ ។

២. ភាគីនីមួយៗ ត្រូវជូនព័ត៌មានទៅការិយាល័យចែកចាយព័ត៌មានវិស្វកម្មភាព មិនយឺតជាងកាលបរិច្ឆេទនៃការចូលជាធរមាននៃភាគីនោះក្នុងព័ត៌មាននេះ ទូរព័ត៌មានលំអិតដែលពាក់ព័ន្ធ ដែលកំណត់រាល់យុទ្ធសាស្ត្រទំនាក់ទំនងដើម្បីទទួលបានព័ត៌មានចែងក្នុងមាត្រានេះ ។

៣. ព័ត៌មានទាំងឡាយ ដែលមាននៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះរួមបញ្ចូល :

- ក. ព័ត៌មានទាក់ទងដែលអាចទទួលបាន ស្តីពីបិរមាណវាយតម្លៃរួច និងបុគ្គលិកសក្តានុពលនៃសារពាង្គកាយកែច្នៃរស់ ។
- ខ. ព័ត៌មានស្តីពីការលះខ្វះខាត និងការបរិច្ឆេទសំរាប់ការបញ្ចេញ និងការប្រើប្រាស់នៃសារពាង្គកាយកែច្នៃរស់នៅក្នុងភាគីជាដើមកំណើតនៃសារពាង្គកាយនោះ ។
- គ. ព័ត៌មានដែលអាចទទួលបាន អំពីផលប៉ះពាល់អវិជ្ជមានលើការអភិរក្ស និងការប្រើប្រាស់ដោយនិរន្តរភាពនៃជីវៈចម្រុះ និងគិតត្រូវពីព្រោះថ្នាក់ដល់សុខភាពមនុស្សផងដែរ ព្រមទាំងព័ត៌មានស្តីពីវិធានការណ៍គ្រប់គ្រងព្រោះថ្នាក់ដែលអាចកើតមានឡើង ។
- ឃ. ព័ត៌មានពាក់ព័ន្ធផ្សេងទៀត និង
- ង. រាល់យុទ្ធសាស្ត្រទំនាក់ទំនងសំរាប់ព័ត៌មានបន្ថែម ។

៤. ដើម្បីកាត់បន្ថយជាប្រែប្រួលមានផលប៉ះពាល់អាក្រក់លើការអភិរក្ស និងការប្រើប្រាស់ដោយនិរន្តរភាពនៃជីវៈចម្រុះដោយគិតត្រូវពីព្រោះថ្នាក់ដល់សុខភាពមនុស្សផងដែរ ភាគីនីមួយៗដែលនៅក្នុងដែនសមត្ថកិច្ចរបស់ខ្លួន នៅពេលការបញ្ចេញនូវសារពាង្គកាយកែច្នៃរស់យោងទៅលើកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើ កើតមានឡើង ត្រូវពិគ្រោះយោបល់ជាបន្ទាន់ជាមួយប្រទេសដែលទទួលបាននូវការប៉ះពាល់ ឬប្រទេសដែលទទួលបាននូវការប៉ះពាល់ខ្លាំង ដើម្បីជំរុញឱ្យភាគីទាំងនោះធ្វើការកំណត់ទូរព័ត៌មានស្រាយ និងផ្តល់ឱ្យសកម្មភាពចាំបាច់ រួមទាំងវិធានការណ៍បន្ទាន់ ។

មាត្រា ១៨

ការគ្រប់គ្រង ការដឹកជញ្ជូន ការចែកចាយ និងអគ្គសញ្ញាណកម្ម

១. ដើម្បីជៀសវាងផលប៉ះពាល់ផ្សេងៗទៅលើការអភិរក្ស និងការប្រើប្រាស់ដោយនិរន្តរភាពនៃជីវៈចម្រុះ ដោយគិតត្រូវពីព្រោះថ្នាក់ដល់សុខភាពមនុស្សផងដែរ ភាគីនីមួយៗត្រូវធានាវិធានការណ៍ចាំបាច់ដើម្បីត្រូវរក្សាសារពាង្គកាយកែច្នៃរស់ ដោយគោរពទៅនឹងចលនាឆ្លងដែនចេតនាទៅក្នុងវិសាលភាពនៃពិស្វកម្មនេះត្រូវបានគ្រប់គ្រង វិទ្ធជប់ និងដឹកជញ្ជូនអោយមានសុវត្ថិភាពដោយគិតត្រូវទៅលើច្បាប់ និងបទដ្ឋានអន្តរជាតិដែលពាក់ព័ន្ធ ។

២. ភាគីនីមួយៗត្រូវធានាវិធានការណ៍ផ្សេងៗ ដើម្បីត្រូវរក្សាសារពាង្គកាយកែច្នៃរស់ស្តីពី :

- ក. សារពាង្គកាយកែច្នៃរស់ដែលសំរាប់ប្រើប្រាស់ដោយផ្ទាល់ជាអាហារ ចំណីសត្វ ឬសំរាប់ការកែច្នៃ ត្រូវកំណត់ឱ្យយ៉ាងច្បាស់ថាសារពាង្គកាយទាំងនោះអាចផ្ទុកសារពាង្គកាយកែច្នៃរស់ និងមិនត្រូវបានអោយម៉ាតូសដោយចេតនាទៅក្នុង ហិរញ្ញវត្ថុ ព្រមទាំងរាល់យុទ្ធសាស្ត្រទំនាក់ទំនងសំរាប់ព័ត៌មានបន្ថែម ។ សន្និសីទភាគីបំរើជាតិប្រជុំរវាងភាគីចុះកិច្ចសន្យា ទៅនឹងពិស្វកម្មនេះ ត្រូវធ្វើសេចក្តីសំរេចទៅលើតំរូវការលំអិតសំរាប់គោលបំណងនេះ រួមទាំងការបញ្ជាក់យ៉ាងច្បាស់ពីភិក្ខុភាព និងភិក្ខុភាពប្លែកៗ របស់សារពាង្គកាយទាំងនេះមិនយឺតជាង ២ ឆ្នាំ បន្ទាប់ពីកាលបរិច្ឆេទនៃការចូលជាធរមានទៅក្នុង ពិស្វកម្មនេះ ។

- ខ. សារពាង្គកាយកែច្នៃរស់ដែលមានមិសដៅសំរាប់ការប្រើប្រាស់ដោយមានកិច្ច ត្រូវកំណត់អោយបានច្បាស់លាស់ថា វាពិតជាសារពាង្គកាយកែច្នៃរស់ និងត្រូវបញ្ជាក់ពីតម្រូវការផ្សេងៗសំរាប់ការគ្រប់គ្រង ការដុត ការដឹកជញ្ជូន និង ការប្រើប្រាស់ដោយសុវត្ថិភាព រួមទាំងអាស័យដ្ឋានទំនាក់ទំនងសំរាប់ព័ត៌មានបន្ថែម ខែបុគ្គល និងស្ថាប័នដែលទទួលខុសត្រូវ លើបញ្ហាសារពាង្គកាយកែច្នៃរស់នេះ ។
- គ. សារពាង្គកាយកែច្នៃរស់ដែលត្រូវបានគ្រោងទុកសំរាប់នាំចូលដោយចេតនាទៅក្នុងបរិស្ថាន ខែភាគីនាំចូល និងសារពាង្គកាយកែច្នៃរស់ផ្សេងទៀតនៅក្នុងវិសាលភាពនៃពិធីសារនេះត្រូវធ្វើអត្តសញ្ញាណកម្មប្រកបដោយច្បាស់លាស់ ក្នុងនាមសារពាង្គកាយកែច្នៃរស់ ត្រូវបញ្ជាក់ពីភិក្ខុភាគ និងបុគ្គលិកពលករ:ពិសេសៗ តម្រូវការនាសំរាប់ការគ្រប់គ្រង ការដុត ការដឹកជញ្ជូន និងការប្រើប្រាស់ដោយសុវត្ថិភាព អាស័យដ្ឋាន ទំនាក់ទំនងសំរាប់ព័ត៌មានបន្ថែម និងឈ្មោះនិងអាស័យដ្ឋាន នៃអ្នកនាំចេញ និងអ្នកនាំចូល ដោយមានការបញ្ជាក់ពីចេលានេះគឺស្របទៅនឹងតម្រូវការនៃពិធីសារនេះដែលអនុវត្តចំពោះ អ្នកនាំចេញ ។
- ឃ. សន្និសីទភាគីបម្រើជាកិច្ចប្រជុំរវាងភាគីចុះកិច្ចសន្យាទៅនិងពិធីសារនេះ ត្រូវពិចារណាដល់សេចក្តីត្រូវការ និងតម្រូវ នៃបទដ្ឋានទាក់ទងនឹងការធ្វើអត្តសញ្ញាណកម្ម ការគ្រប់គ្រង ការវិច្ចប់ និងការដឹកជញ្ជូន ដោយធ្វើការពិគ្រោះយោបល់ ជាមួយនិងអង្គការអន្តរជាតិពាក់ព័ន្ធ ។

មាត្រា ១៩

អង្គការសមត្ថកិច្ចជាតិ និងស្ថាប័នបណ្តោះអាសន្ន

១. ភាគីនីមួយៗ ត្រូវតែងតាំងបុគ្គលបង្គោលជាតិមួយរូប (National Focal Point) ដែលទទួលខុសត្រូវការងារ ទំនាក់ទំនងជាមួយលេខាធិការដ្ឋានជូនមុខឱ្យភាគីរបស់ខ្លួន ។ ភាគីនីមួយៗ ត្រូវតែងតាំងផងដែរនូវអង្គការសមត្ថកិច្ចជាតិមួយ ឬច្រើនដែលទទួលខុសត្រូវក្នុងមុខងារដ្ឋបាលដែលកំណត់ដោយពិធីសារនេះ និងដែលមានអំណាចជំនួសមុខឱ្យភាគីរបស់ខ្លួន ដោយគោរពទៅតាមមុខងារទាំងនោះ ។ ភាគីរាល់តែងតាំងអង្គការតែមួយ ដើម្បីបំពេញមុខងារទាំងបុគ្គលបង្គោល និង អង្គការសមត្ថកិច្ចជាតិ ។

២. ភាគីនីមួយៗ ត្រូវជូនដំណឹងទៅលេខាធិការដ្ឋាននូវឈ្មោះ និងអាស័យដ្ឋានរបស់បុគ្គលបង្គោល និងអង្គការ សមត្ថកិច្ចជាតិ មិនអោយហួសពីកាលបរិច្ឆេទនៃការចូលជាធរមាននៃពិធីសារនេះទេ ។ ភាគីដែលតែងតាំងអង្គការសមត្ថកិច្ច ជាតិលើសពីមួយ ភាគីនោះត្រូវបង្ហាញដល់លេខាធិការដ្ឋាននូវព័ត៌មានដែលទាក់ទងទៅនឹងការទទួលខុសត្រូវ នៃអង្គការ ទាំងនោះ ។ នៅវិសាលភាពដែលអនុវត្តបាន ព័ត៌មានបែបនេះត្រូវបញ្ជាក់តិចបំផុតដល់អង្គការទទួលខុសត្រូវចំពោះប្រភេទនៃ សារពាង្គកាយកែច្នៃរស់ ។ ភាគីនីមួយៗត្រូវបញ្ជាក់ភ្លាមដល់លេខាធិការដ្ឋាននូវការផ្លាស់ប្តូរក្នុងការតែងតាំងបុគ្គលបង្គោលជាតិ ជម្រុញ ឈ្មោះ និងអាស័យដ្ឋាន ឬ ការទទួលខុសត្រូវរបស់អង្គការ សមត្ថកិច្ចជាតិ ។

៣. លេខាធិការដ្ឋាន ត្រូវផ្តល់ព័ត៌មាននិងជូនដំណឹងជាបន្ទាន់ទៅភាគីទាំងឡាយ នូវព័ត៌មានដែលគេទទួលបាន ដូចមានចែងក្នុងកថាខ័ណ្ឌ ២ ខាងលើ ព្រមទាំងផ្តល់ព័ត៌មានបែបនេះទៅការិយាល័យជីវសុវត្ថិភាព ។

មាត្រា ២០

ការតែមន្តការពារ និងការវាយលំយែចែកចាយព័ត៌មានជីវសុវត្ថិភាព

១. ការិយាល័យចែកចាយព័ត៌មានជីវសុវត្ថិភាព ត្រូវបានបង្កើតឡើងជាវិស័យកម្មមួយនៃយន្តការផ្សព្វផ្សាយព័ត៌មាន ក្នុងមាត្រា ១៨ កថាខ័ណ្ឌ ៣ នៃអនុសញ្ញានេះដើម្បី :

- ក. ជួយសម្រួលការដោះដូរព័ត៌មានវិទ្យាសាស្ត្រ បច្ចេកទេស បរិស្ថាន និងច្បាប់ និងបទពិសោធន៍ ស្តីពី សារពាង្គកាយកែច្នៃរស់ ។
- ខ. ជួយដល់ភាគីក្នុងការអនុវត្តវិធីសារនេះ ដោយគិតគូរដល់តម្រូវការពិសេសនៃភាគីប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍ ជាពិសេសប្រទេសដែលមានការអភិវឌ្ឍន៍តិចបំផុត និងប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍ជាកោះតូចៗ និងប្រទេសមាន សេដ្ឋកិច្ច អន្តរកាល ក៏ដូចជាប្រទេសដែលជាប្រភពដើម និងជាមណ្ឌលប្រមូលផ្តុំសេនេទិចចំរុះ ។

២. ការិយាល័យចែកចាយព័ត៌មានជីវសុវត្ថិភាព ត្រូវបំរើជាមធ្យោបាយដែលក្នុងការផ្តល់ព័ត៌មានអាចធ្វើឡើងបាន សំរាប់គោលបំណងនៃកថាខ័ណ្ឌ១១ ខាងលើ ។ ការិយាល័យចែកចាយព័ត៌មាននិងផ្តល់ព័ត៌មានយ៉ាងទូលាយដល់ភាគីពាក់ព័ន្ធ និងការអនុវត្តវិធីសារនេះ ។ វាក៏ផ្តល់ផងដែរនូវយន្តការក្នុងការផ្លាស់ប្តូរ ព័ត៌មានជីវសុវត្ថិភាពអន្តរជាតិផ្សេងទៀត ។

៣. ដោយពុំមានការទាក់ទងទៅនឹងកិច្ចការពារនៃព័ត៌មានសម្ងាត់ ភាគីនីមួយៗត្រូវផ្តល់ព័ត៌មានទៅក្នុងការិយាល័យ ចែកចាយព័ត៌មានជីវសុវត្ថិភាព នូវព័ត៌មានណាដែលចាំបាច់សំរាប់ការិយាល័យចែកចាយព័ត៌មានជីវសុវត្ថិភាពនៅក្នុងពិធីសារ នេះ ព្រមទាំង :

- ក. ច្បាប់ បទដ្ឋាន កោលការណ៍ណែនាំដែលមានស្រាប់ សំរាប់ការអនុវត្តវិធីសារនេះ ព្រមទាំងព័ត៌មាន ដែលជាតម្រូវការដោយភាគីទាំងនោះ សំរាប់បែបបទព្រមព្រៀងជូនព័ត៌មានជាមុន ។
- ខ. កិច្ចព្រមព្រៀង និងការរៀបចំចាត់ចែងឆ្នេរភាគី តំបន់ និងពហុភាគី
- ក. សេចក្តីសង្ខេបនៃការវាយតម្លៃពិច្រោះថ្នាក់ ឬ ការវាយតម្លៃបរិស្ថាននៃសារពាង្គកាយកែច្នៃរស់ ដែល អនុវត្តដោយដំណើរការខាងច្បាប់របស់ខ្លួន និងអនុវត្តដោយយោងទៅលើមាត្រា ១៥ រួមមានព័ត៌មាន ពាក់ព័ន្ធស្តីពី ផលិតផលជាសារធាតុកែច្នៃ ដែលមានប្រភពដើមជាសារពាង្គកាយកែច្នៃរស់ដុំកូន វិសារធាតុផ្សំរកឃើញថ្មី នៃ សំភារៈសេនេទិចដែលទទួលបានពីការប្រើប្រាស់ជីវបច្ចេកវិទ្យាទំនើប ។
- ឃ. សេចក្តីសំរេចចុងក្រោយទាក់ទងនឹងការទាំទេព និងការបញ្ចេញនូវសារពាង្គកាយកែច្នៃរស់ ។
- ង. របាយការណ៍ដែលត្រូវបានផ្តល់ឱ្យដោយយោងទៅតាមមាត្រា ៣៣ រួមបញ្ចូលរបាយការណ៍ ស្តីពី ការអនុវត្តវិធីបែបបទព្រមព្រៀងជូនព័ត៌មានជាមុន ។

៤. តម្រូវការប្រតិបត្តិរបស់ការិយាល័យចែកចាយព័ត៌មានជីវសុវត្ថិភាព រួមបញ្ចូលរបាយការណ៍ស្តីពីសកម្មភាពរបស់ ខ្លួន ត្រូវតែយកមកពិចារណា និងសំរេចដោយយោងទៅលើសន្និសីទភាគីដែលជាកិច្ចប្រជុំរវាងភាគីចុះកិច្ចសន្យាទៅនឹង ពិធីសារនេះ នៅក្នុងកិច្ចប្រជុំដំបូង ហើយត្រូវបានបន្តត្រួតពិនិត្យឡើងវិញបន្ទាប់ពីនោះ ។

មាត្រា ២១

ព័ត៌មានសំខាន់

១. ភាគីទាំងឡាយ ត្រូវអនុញ្ញាតអោយអ្នកជូនព័ត៌មាន ដើម្បីកំណត់ទូរព័ត៌មានដែលផ្តល់ជូន នៅក្រោមបែបបទនៃ ពិធីសារនេះ ឬត្រូវការដោយភាគីទាំងឡាយជាផ្នែកមួយនៃបែបបទព្រមព្រៀងជូនព័ត៌មានជាមុន របស់ពិធីសារ ដែលត្រូវរក្សាឱ្យ បានសំខាន់ ។ ការបញ្ជាក់ពីហេតុផលត្រូវផ្តល់ជូនក្នុងករណីនោះ ប្រសិនបើមានសំណើ ។

២. ភាគីទាំងឡាយ ត្រូវពិគ្រោះយោបល់ជាមួយអ្នកជូនព័ត៌មាន ប្រសិនបើភាគីនោះសំរេចថាព័ត៌មានដែលកំណត់ ដោយអ្នកជូនព័ត៌មានជាឯកសារសំខាន់ លាក់ការ គឺមិនមានលក្ខណៈជាឯកសារលាក់ការ ហើយភាគីនោះត្រូវផ្តល់ដំណឹង ដល់អ្នកជូនព័ត៌មាននូវសេចក្តីសំរេចរបស់ខ្លួនមុនធ្វើការផ្សព្វផ្សាយ ដោយផ្តល់នូវហេតុផលទៅលើសំណើ ព្រមទាំងឱកាស សំរាប់ពិគ្រោះយោបល់ និងពិនិត្យឡើងវិញនូវសេចក្តីសំរេចមុននឹងធ្វើការផ្សព្វផ្សាយ ។

៣. ភាគីទីមួយ ត្រូវរក្សាទូរព័ត៌មានលាក់ការដែលទទួលបាននៅក្នុងពិធីសារនេះ រួមបញ្ចូលព័ត៌មានលាក់ការ ដែលបានទទួលនៅក្នុងបរិបទនៃបែបបទព្រមព្រៀងជូនព័ត៌មានជាមុនរបស់ពិធីសារនេះ ។ ភាគីទីមួយត្រូវធានាថាខ្លួនមាន បែបបទដើម្បីរក្សាព័ត៌មានបែបនោះ និងត្រូវការពារព័ត៌មានលាក់ការនេះក្នុងគោលបំណងរក្សាព័ត៌មានសំខាន់ទាក់ទងនឹង សារពាង្គកាយកែច្នៃសំបុកស្រុក ។

៤. ភាគីទាំងឡាយ មិនត្រូវប្រើប្រាស់ព័ត៌មាននោះសំរាប់គោលបំណងពាណិជ្ជកម្មទេ លើកលែងតែមានការឯកភាព ជាលាយលក្ខណ៍អក្សរពីអ្នកជូនព័ត៌មាន ។

៥. ប្រសិនបើអ្នកជូនព័ត៌មានដកចេញ ឬបានដកចេញនូវព័ត៌មាននេះ ភាគីទាំងឡាយត្រូវការពារការសំខាន់នៃព័ត៌មាន ពាណិជ្ជកម្ម និងនុស្សាហកម្ម រួមទាំងព័ត៌មាននៃការស្រាវជ្រាវ និងការអភិវឌ្ឍន៍ ក៏ដូចជាព័ត៌មានដែលភាគីនោះ និងអ្នកជូន ព័ត៌មានមិនយល់ស្របថាជាសំខាន់របស់ខ្លួន ។

- ៦. ដោយមិនពាក់ទងនឹងកថាខ័ណ្ឌទី៥ខាងលើនេះព័ត៌មានខាងក្រោមនេះមិនត្រូវបានចាត់ទុកជាព័ត៌មានលាក់ការទេ :
  - ក. ឈ្មោះ និងអាស័យដ្ឋានអ្នកជូនព័ត៌មាន
  - ខ. ការពណ៌នាទូទៅលើសារពាង្គកាយរស់ និងសារពាង្គកាយកែច្នៃរស់
  - គ. សេចក្តីសង្ខេបនៃការវាយតម្លៃគ្រោះថ្នាក់លើការអភិវឌ្ឍ និងការប្រើប្រាស់ដោយមិនរួមភាពនៃជីវៈចម្រុះ ដោយគិតត្រូវដល់គ្រោះថ្នាក់នៃសុខភាពមនុស្សផងដែរ និង
  - ឃ. វិទ្យាសាស្ត្រ និងផែនការសំរាប់ឆ្លើយតបនឹងគ្រោះរោគរាស្ត្រ ។

មាត្រា ២២

ការកសាងសមត្ថភាព

១. ភាគីដែលចុះកិច្ចសន្យា ត្រូវធ្វើសហប្រតិបត្តិការការពារក្នុងការអភិវឌ្ឍន៍ និងពង្រឹងធនធានមនុស្ស និងសមត្ថភាព ស្ថាប័នក្នុងវិស័យជីវសុវត្ថិភាព រួមទាំងជីវបច្ចេកវិទ្យាដែលត្រូវការសំរាប់ជីវសុវត្ថិភាព សំរាប់គោលបំណងនៃការអនុវត្តន៍ ពិធីសារនេះអោយមានប្រសិទ្ធិភាព នៅក្នុងភាគីប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍ ជាពិសេស ប្រទេសមានការអភិវឌ្ឍន៍តិចបំផុត និងប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍ដែលជាកោះតូចៗ និងប្រទេសមានសេដ្ឋកិច្ចអន្តរកាលតាមរយៈស្ថាប័ន និងអង្គការថ្នាក់ពិភពលោក តំបន់ អន្តតំបន់ និងជាតិ និងតាមរយៈការជួយសម្រួលការចូលរួមរបស់ផ្នែកឯកជន ។

២. ចំពោះគោលបំណងនៃការអនុវត្តន៍កថាខ័ណ្ឌទី ១ ខាងលើ ទាក់ទងទៅនឹងកិច្ចសហប្រតិបត្តិការតំរូវការនៃភាគីប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍ ជាពិសេសប្រទេសមានការអភិវឌ្ឍន៍តិចបំផុត ប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍កោះតូចៗ និងប្រទេសមានសេដ្ឋកិច្ចអន្តរកាលចំពោះទេសចារហិរញ្ញវត្ថុ និងសិទ្ធិប្រើប្រាស់និងការផ្ទេរបច្ចេកវិទ្យា និងវិធីសាស្ត្រយោងទៅនឹង ខ ពាក់ព័ន្ធនឹងអនុសញ្ញានេះ ត្រូវគិតតុរបរោយធនពេញលេញសំរាប់ការកសាងសមត្ថភាពខាងជីវសុវត្ថិភាព ។ កិច្ចសហប្រតិបត្តិការទាក់ទងទៅនឹងស្ថានភាពទុស្ស័យភាព សមត្ថភាព និងតំរូវការនៃភាគីនីមួយៗ បញ្ចូលការបណ្តុះបណ្តាលវិទ្យាសាស្ត្រ និងបច្ចេកទេសលើការគ្រប់គ្រងជីវបច្ចេកវិទ្យាឱ្យឱ្យសមស្រប និងមានសុវត្ថិភាព ព្រមទាំងការប្រើប្រាស់នៃការវាយតម្លៃគ្រោះថ្នាក់ និងការគ្រប់គ្រងគ្រោះថ្នាក់សំរាប់ជីវសុវត្ថិភាព ហើយលើការបង្កើនសមត្ថភាពស្ថាប័ន និងបច្ចេកវិទ្យានៃជីវសុវត្ថិភាព ។ តំរូវការនៃភាគីដែលមានសេដ្ឋកិច្ចអន្តរកាល ត្រូវគិតតុរយ៉ាងម៉ត់ចត់ចំពោះការកសាងសមត្ថភាពបែបនេះលើជីវសុវត្ថិភាព ។

មាត្រា ២៣

ការចូលរួម និងការយល់ដឹងសាធារណៈ

១. ភាគីចុះកិច្ចសន្យាត្រូវ:

ក. ជំរុញ និងជួយសម្រួលការចូលរួម ការអប់រំ ការយល់ដឹងសាធារណៈ ពាក់ព័ន្ធនឹងការផ្ទេរ ការគ្រប់គ្រង និងការប្រើប្រាស់ដោយសុវត្ថិភាពនូវសារពាង្គកាយកែច្នៃរស់ទាក់ទងទៅនឹងការអភិរក្ស និងការប្រើប្រាស់ដោយនិរន្តរភាពនៃ ជីវៈចម្រុះ ហើយត្រូវគិតតុរផងដែរដល់គ្រោះថ្នាក់នៃសុខភាពមនុស្ស ។ ក្នុងអង្គនីមួយៗនេះ ភាគីទាំងនេះត្រូវសហការឱ្យបាន សមស្របជាមួយប្រទេស និងអង្គការអន្តរជាតិផ្សេងទៀត ។

ខ. ខំប្រឹងប្រែងឱ្យអស់ធនភាពដើម្បីធានាថាការអប់រំ និងការយល់ដឹងសាធារណៈគ្របដណ្តប់សិទ្ធិប្រើប្រាស់ព័ត៌មានស្តីពីសារពាង្គកាយកែច្នៃរស់ ដែលបានធ្វើអត្តសញ្ញាណកម្មដោយយោលទៅតាមពិធីសារនេះ ដែលរារាំងអនុញ្ញាតឱ្យបំផុត ។

២. យោលទៅលើច្បាប់ បរិច្ឆាររបស់ប្រទេសនីមួយៗ ភាគីចុះកិច្ចសន្យាត្រូវពិគ្រោះយោបល់សាធារណៈពីដំណើរការនៃការធ្វើសេចក្តីសំរេចដែលទាក់ទងនឹងសារពាង្គកាយកែច្នៃរស់ និង ប្រកាសលទ្ធផលនៃសេចក្តីសំរេចនោះ ដល់សាធារណៈដោយគោរពទៅតាមព័ត៌មានលាក់ការដូចមានចែងក្នុងមាត្រាទី ២១ ។

៣. ភាគីនីមួយៗ ត្រូវខំប្រឹងប្រែងជូនដំណឹងដល់សាធារណៈ អំពីមធ្យោបាយទូទៅដែលអាចទំនាក់ទំនងទៅការិយាល័យចែកចាយព័ត៌មានជីវសុវត្ថិភាព ។

មាត្រា ២៤

ភាគីដែលទំនងទុះកិច្ចសន្យា

១. លទ្ធភាពផ្ទៃក្នុងនៃសារពាង្គកាយកែច្នៃរស់ រវាងភាគីចុះកិច្ចសន្យា និងភាគីមិនទំនងទុះកិច្ចសន្យា ត្រូវគោរពទៅតាមគោលបំណងនៃពិធីសារនេះ ។ ភាគីចុះកិច្ចសន្យានេះ អាចទុះកិច្ចព្រមព្រៀង និងកិច្ចរៀបចំចាត់ចែងពហុភាគី តំបន់ និងឆ្នេរភាគី ជាមួយនិងភាគីមិនទំនងទុះកិច្ចសន្យា អំពីលទ្ធភាពផ្ទៃក្នុង ។

២. ភាគីចុះកិច្ចសន្យា ត្រូវជំរុញដល់ភាគីដែលមិនទំនងទុះកិច្ចសន្យាអោយផ្តល់ការតម្រូវចំពោះពិធីសារនេះ និងផ្តល់វិភាគទានព័ត៌មានសមស្រប ដល់ការិយាល័យចែកចាយព័ត៌មានជីវសុវត្ថិភាពស្តីពីសារពាង្គកាយកែច្នៃរស់ដែលត្រូវបានបញ្ជូញឬបំផុសនៅក្នុង ឬនៅឆ្នេរក្រៅតំបន់ ដែលស្ថិតនៅក្នុងដែនសមត្ថកិច្ចជាតិរបស់ខ្លួន ។

មាត្រា ២៥

ចលនាឆ្លងដែនខុសច្បាប់

១. ប្រសិនបើសមស្រប ភាគីនីមួយៗត្រូវអនុម័តវិធានការក្នុងស្រុកសមស្របដែលមានគោលដៅការពារ និង ជាក់លាក់យល់ចលនាឆ្លងដែននៃសារពាង្គកាយកែច្នៃរស់ដែលអនុវត្តផ្ទុយទៅនឹងវិធានការក្នុងស្រុករបស់ខ្លួន ។ ចលនាបែបនេះ ត្រូវបានចាត់ទុកថាជាចលនាឆ្លងដែនខុសច្បាប់ ។

២. ក្នុងករណីដែលមានចលនាឆ្លងដែនខុសច្បាប់ ភាគីបច្ចុប្បន្នពេលប៉ះពាល់រាជរដ្ឋាភិបាលស្នើសុំរាយការណ៍ទៅតំបន់ បង្កប់ផ្នែកខ្លះ ទៅលើសារពាង្គកាយកែច្នៃរស់ ដោយចោទសួរពីការយកគ្រលប់ទៅវិញ ឬបង្ហាញចោលឱ្យបានសមស្រប ។

៣. ភាគីនីមួយៗ ត្រូវផ្តល់ព័ត៌មានទាក់ទងទៅនឹងករណីនៃចលនាឆ្លងដែនខុសច្បាប់ ដល់ការិយាល័យចែកចាយ ព័ត៌មានជីវសុវត្ថិភាព ដែលពាក់ព័ន្ធនឹងខ្លួន ។

មាត្រា ២៦

ការពិចារណាផ្នែកសេដ្ឋកិច្ចសង្គម

១. ភាគីចុះកិច្ចសន្យា មុននឹងយោងដល់សេចក្តីសំរេចលើការទំនុកចោលយោងលើពិធីសារ ឬ វិធានការនៅក្នុង ប្រទេសរបស់ខ្លួនដោយអនុវត្តពិធីសារនេះ អាចគិតចុះឱ្យបានសមស្របទៅតាមការត្រួតពិនិត្យអន្តរជាតិការពិចារណាសេដ្ឋកិច្ចសង្គម បណ្តាលមកពីផលប៉ះពាល់នៃសារពាង្គកាយកែច្នៃរស់ លើការអភិរក្ស និងការប្រើប្រាស់ដោយនិរន្តរភាពនៃជីវៈចម្រុះ ជាពិសេសដើម្បីតំលៃនៃជីវៈចម្រុះទៅលើសហគមន៍មូលដ្ឋាន និងជនជាតិភាគតិច ។

២. ភាគីចុះកិច្ចសន្យា ត្រូវលើកទឹកចិត្តអោយមានកិច្ចសហប្រតិបត្តិការលើការស្រាវជ្រាវ និងការផ្តល់ប្តូរព័ត៌មាន ស្តីពីផលប៉ះពាល់នៃសារពាង្គកាយកែច្នៃរស់ លើសេដ្ឋកិច្ចសង្គម ជាពិសេសលើសហគមន៍មូលដ្ឋាន និងជនជាតិភាគតិច ។

មាត្រា ២៧

ការទទួលខុសត្រូវនៃច្បាប់ និង ការដោះស្រាយបញ្ហា

សន្និសីទភាគីដែលបំរើជាកិច្ចប្រជុំរបស់ភាគីចុះកិច្ចសន្យាទៅនឹងពិធីសារនេះ ត្រូវអនុម័តនៅក្នុងកិច្ចប្រជុំលើកដំបូង ឡើយលើការមួយទាក់ទងទៅនឹងការពិពណ៌នានៃច្បាប់អន្តរជាតិ និងបែបបទលើការទទួលត្រូវមុខច្បាប់ និងការដោះស្រាយ បញ្ហាការខូចខាតដែលបណ្តាលមកពីចលនាឆ្លងដែននៃសារពាង្គកាយកែច្នៃរស់ ធ្វើការវិភាគ និងគិតតម្លៃដំណើរការកំពុង អនុវត្តនៅក្នុងច្បាប់អន្តរជាតិស្តីពីបញ្ហាទាំងនោះ ហើយត្រូវខិតខំប្រឹងប្រែងឱ្យអស់ពីសមត្ថភាព ដើម្បីសំរេចដំណើរការនេះក្នុង រយៈពេល ៤ ឆ្នាំ ។

មាត្រា ២៨

ឧទាហរណ៍ និងយន្តការទិញទំនិញ

១. ដោយគិតតម្រូវពីទេសចរណ៍ហិរញ្ញវត្ថុ សំរាប់ការអនុវត្តពិធីសារនេះ ភាគីចុះកិច្ចសន្យាត្រូវគិតតម្រូវ ខ័ ដែលមាន ចែងនៅក្នុងមាត្រាទី ២០ នៃអនុសញ្ញានេះ ។

២. យន្តការហិរញ្ញវត្ថុ ដែលត្រូវបានបង្កើតឡើងនៅក្នុងមាត្រាទី ២១ នៃអនុសញ្ញានេះ គឺជាយន្តការសំរាប់ពិធីសារ នេះផងដែរ តាមរយៈរចនាសម្ព័ន្ធស្ថាប័នស្របទៅនឹងការអនុវត្តន៍របស់អនុសញ្ញានេះ ។

៣. ទាក់ទងទៅនឹងការកសាងសមត្ថភាព ដែលមានចែងក្នុងមាត្រាទី ២២ នៃពិធីសារនេះ សន្និសីទភាគីបម្រើជា កិច្ចប្រជុំរបស់ភាគីចុះកិច្ចសន្យាទៅនឹងពិធីសារ ដោយផ្តល់ការណែនាំលើយន្តការចែងក្នុងកថាខ័ណ្ឌទី ២ ខាងលើ សំរាប់ ពិចារណាដោយសន្និសីទភាគី ត្រូវតែត្រូវពិព្រឹត្តិការណ៍បានហិរញ្ញវត្ថុដោយភាគីប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍ ជាពិសេសប្រទេស មានការអភិវឌ្ឍន៍តិចតួចបំផុត និងប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍ជាការតូចៗក្នុងចំណោមពួកគេ ។

៤. នៅក្នុងអត្ថបទនៃកថាខ័ណ្ឌទី ១ ខាងលើ ភាគីចុះកិច្ចសន្យាត្រូវតែត្រូវផងដែរនៃតម្រូវការរបស់ភាគី ដែលជា ប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍ ជាពិសេសប្រទេសមានការអភិវឌ្ឍន៍តិចតួចបំផុត និងប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍ជាការតូចៗ និង តម្រូវការរបស់ភាគីមានសេដ្ឋកិច្ចអន្តរកាល នៅក្នុងកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងដើម្បីកំណត់ និងអនុវត្តនូវតម្រូវការកសាងសមត្ថភាព របស់ខ្លួន ក្នុងគោលបំណងដើម្បីអនុវត្តពិធីសារនេះ ។

៥. ការណែនាំអំពីយន្តការហិរញ្ញវត្ថុនៃអនុសញ្ញានេះ នៅក្នុងសេចក្តីសំរេចដែលពាក់ព័ន្ធរបស់សន្និសីទភាគី រួមបញ្ចូល ការព្រមព្រៀងបុរេនិងអនុម័តពិធីសារនេះ ត្រូវអនុវត្តដោយមានការផ្លាស់ប្តូរសមរម្យចំពោះលក្ខខណ្ឌនៃមាត្រានេះ ។

៦. ភាគីប្រទេសអភិវឌ្ឍន៍អាចបន្តម្តី ហើយភាគីប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍ និងភាគីដែលមានសេដ្ឋកិច្ចអន្តរកាល ត្រូវត្រៀមខ្លួនទទួលបាននូវហិរញ្ញវត្ថុ និងបច្ចេកវិទ្យាសំរាប់ការអនុវត្តន៍លក្ខខណ្ឌនៃពិធីសារនេះ តាមរយៈកិច្ចព្រមព្រៀង ខ្លះភាគី តំបន់ និងពហុភាគី ។

មាត្រាទី ២៩

សន្និសីទភាគីបម្រើជាកិច្ចប្រជុំរបស់ភាគីចុះកិច្ចសន្យានៃពិធីសារនេះ

- ១. សន្និសីទភាគី បម្រើជាកិច្ចប្រជុំរបស់ភាគីទាំងអស់ដែលចុះកិច្ចសន្យាទៅនឹងពិធីសារនេះ
- ២. ភាគីចុះកិច្ចសន្យាទៅនឹងអនុសញ្ញានេះ ដែលមិនមែនជាភាគីចុះកិច្ចសន្យាទៅនឹងពិធីសារនេះ អាចចូលរួមជា អ្នកសង្កេតការនៅក្នុងដំណើរការកិច្ចប្រជុំណាមួយនៃសន្និសីទភាគីដែលជាកិច្ចប្រជុំរបស់ភាគីចុះកិច្ចសន្យាទៅនឹងពិធីសារនេះ ។ នៅពេលសន្និសីទភាគីនេះ បម្រើជាកិច្ចប្រជុំរបស់ភាគីចុះកិច្ចសន្យាទៅនឹងពិធីសារ សេចក្តីសំរេចនៅក្នុងពិធីសារនេះ ត្រូវធ្វើឡើង ចំពោះតែភាគីចុះកិច្ចសន្យាទៅនឹងពិធីសារនេះ ។
- ៣. នៅពេលសន្និសីទភាគី បម្រើជាកិច្ចប្រជុំរបស់ភាគីចុះកិច្ចសន្យាទៅនឹងពិធីសារ សមាជិកនៃការិយាល័យសន្និសីទ ភាគីដែលតំណាងអោយភាគីមួយចុះកិច្ចសន្យាទៅនឹងអនុសញ្ញានេះ ក្នុងឈ្មោះនោះមិនមែនជាភាគីចុះកិច្ចសន្យាទៅនឹងពិធីសារ នេះទេ ត្រូវជំនួសដោយសមាជិកមួយដែលនឹងត្រូវបានជ្រើសរើសតាំង ក្នុងចំណោមភាគីចុះកិច្ចសន្យាទៅនឹងពិធីសារនេះ ។

៤. សន្និសីទភាគីបម្រើជាកិច្ចប្រជុំរបស់ភាគីចុះកិច្ចសន្យាទៅនឹងពិធីសារ ត្រូវធ្វើការត្រួតពិនិត្យឱ្យបានទៀងទាត់ លើការអនុវត្តន៍ពិធីសារ ហើយត្រូវធ្វើសេចក្តីសំរេចដែលចាំបាច់ដើម្បីជំរុញការអនុវត្តន៍អោយមានប្រសិទ្ធភាពនៅក្នុងក្រោម តួនាទីរបស់ខ្លួន ។ សន្និសីទភាគី ត្រូវអនុវត្តនូវតួនាទីដែលបានផ្តល់ដោយពិធីសារ និងត្រូវ:

- ក. ផ្តល់អនុសាសន៍ទៅលើបញ្ហាដែលចាំបាច់សំរាប់ការអនុវត្តន៍ពិធីសារនេះ
- ខ. បង្កើតអនុគណៈកម្មាធិការដែលចាំបាច់សំរាប់ការអនុវត្តន៍ពិធីសារនេះ
- គ. ស្វែងរក និងប្រើប្រាស់ឱ្យបានសមស្របនូវសេវាកម្ម និងសហប្រតិបត្តិការ និងព័ត៌មានដែលផ្តល់អោយ ដោយអង្គការអន្តរជាតិ អង្គការអន្តររដ្ឋាភិបាល និងអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលមានសមត្ថកិច្ច

ឃ. បង្កើតទំរង់ និងគំនិតពេលវេលាសំរាប់ការផ្សព្វផ្សាយព័ត៌មានដែលត្រូវផ្តល់ឱ្យស្របទៅតាមមាត្រាទី ៣៣ នៃពិធីសារនេះ និងពិចារណាទៅលើព័ត៌មាន និងរបាយការណ៍ដែលដាក់ជូនដោយអនុគណៈកម្មាធិការនេះ ។

ង. ពិចារណា និងអនុម័តតាមការចាំបាច់នូវវិសោធនកម្មនៃពិធីសារ និងឧបសម្ព័ន្ធរបស់វា ព្រមទាំងឧបសម្ព័ន្ធបន្ថែមនៃពិធីសារនេះ ដែលចាំបាច់សំរាប់ការអនុវត្តនៃពិធីសារ ។ និង

ច. អនុវត្តនូវតួនាទីនោះ ដែលអាចត្រូវការសំរាប់ការអនុវត្តនៃពិធីសារនេះ ។

ឆ. ច្បាប់នៃបែបបទរបស់សន្និសីទភាគី និងច្បាប់ហិរញ្ញវត្ថុនៃអនុសញ្ញានេះ ត្រូវអនុវត្តអោយបានសមស្រប ទៅក្រោមពិធីសារនេះ លើកលែងតែមានសេចក្តីសំរេចជាឯកច្ឆ័ន្ទដោយសន្និសីទភាគីដែលធ្វើជាកិច្ចប្រជុំរបស់ភាគីចុះកិច្ចសន្យា ទៅនឹងពិធីសារនេះ ។

ខ. កិច្ចប្រជុំលើកដំបូងនៃសន្និសីទភាគីបំរើជាកិច្ចប្រជុំរបស់ភាគីចុះកិច្ចសន្យាទៅនឹងពិធីសារនេះ ត្រូវកោះប្រជុំដោយ លេខាធិការដ្ឋាន រួមសហការជាមួយកិច្ចប្រជុំលើកដំបូងនៃសន្និសីទភាគីដែលត្រូវធ្វើឡើងបន្ទាប់ពីការបរិច្ឆេតនៃការចូលជា ធរមាននៃពិធីសារនេះ ។ កិច្ចប្រជុំសាមញ្ញបន្តបន្ទាប់នៃសន្និសីទភាគីដែលធ្វើជាកិច្ចប្រជុំរបស់ភាគីចុះកិច្ចសន្យាទៅនឹងពិធីសារ នេះ ត្រូវធ្វើឡើងរួមសហការជាមួយកិច្ចប្រជុំសាមញ្ញនៃសន្និសីទភាគីប្រសិនបើគ្មានសេចក្តីសំរេចដោយសន្និសីទភាគីបំរើជាកិច្ចប្រជុំរបស់ភាគីចុះកិច្ចសន្យាទៅនឹងពិធីសារនេះ ។

គ. កិច្ចប្រជុំវិសាមញ្ញនៃសន្និសីទភាគី បំរើជាកិច្ចប្រជុំរបស់ភាគីចុះកិច្ចសន្យាទៅនឹងពិធីសារនេះ ត្រូវធ្វើឡើងនៅ ពេលផ្សេងទៀត ដែលចាត់ទុកថាជាការចាំបាច់ដោយសន្និសីទភាគីបំរើជាកិច្ចប្រជុំរបស់ភាគីចុះកិច្ចសន្យាទៅនឹងពិធីសារនេះ ឬនៅពេលដែលមានការស្នើសុំជាលាយដ៏ក្លាហាយពីភាគីណាមួយ អោយតែសំណើនេះយ៉ាងហោចណាស់មានសំលេងគាំទ្រ ១/៣ នៃភាគីទាំងអស់ ក្នុងរយៈពេល ៦ ខែ ដែលសំណើនេះត្រូវបានធ្វើទៅភាគីទាំងនោះដោយលេខាធិការដ្ឋាន ។

ឃ. អង្គការសហប្រជាជាតិ ទីភ្នាក់ងារឯកទេសរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិ និងទីភ្នាក់ងារថាមពលអាតូមិច អន្តរជាតិ ព្រមទាំងប្រទេសភាគីចុះកិច្ចសន្យា និងអ្នកសង្កេតការដែលមិនមែនជាភាគីចុះកិច្ចសន្យាទៅនឹងអនុសញ្ញានេះ អាចធ្វើជា អ្នកសង្កេតការនៅក្នុងកិច្ចប្រជុំនៃសន្និសីទភាគីបំរើជាកិច្ចប្រជុំរបស់ភាគីចុះកិច្ចសន្យាទៅនឹងពិធីសារនេះ ។ អង្គការ ឬ ទីភ្នាក់ងារណាមួយ ទោះបីជាអង្គការជាតិ ឬអន្តរជាតិ អង្គការរដ្ឋាភិបាល ឬមិនមែនរដ្ឋាភិបាល ដែលមានចំណេះដឹងក្នុង បញ្ហាទាំងឡាយទាក់ទងទៅនឹងពិធីសារនេះ ហើយដែលបានជូនដំណឹងដល់លេខាធិការដ្ឋាននូវបំណងរបស់ខ្លួននៅក្នុងកិច្ចប្រជុំ នៃសន្និសីទភាគីបំរើជាកិច្ចប្រជុំរបស់ភាគីចុះកិច្ចសន្យាទៅនឹងពិធីសារនេះក្នុងនាមជាអ្នកសង្កេតការណ៍ អាចត្រូវបានអនុញ្ញាត ប្រសិនបើគ្មានការជំទាស់លើសពីសំលេង ១/៣ របស់ភាគីដែលចូលរួមនោះទេ ។ ម្យ៉ាងវិញទៀត លើកលែងតែមានចែងនៅ ក្នុងមាត្រានេះ ការអនុញ្ញាត និងការចូលរួមនៃអ្នកសង្កេតការ ត្រូវផ្អែកទៅលើច្បាប់នៃវិធីដូចមានចែងក្នុងកថាខ័ណ្ឌទី ៥ ខាងលើ ។

មាត្រាទី ៣០
អនុគណៈកម្មាធិការ

១. អនុគណៈកម្មាធិការដែលបង្កើតឡើងក្រោមអនុសញ្ញានេះ ដោយយោលទៅលើសេចក្តីសំរេចនៃសន្និសីទភាគី ធ្វើជាកិច្ចប្រជុំរបស់ភាគីចុះកិច្ចសន្យាទៅនឹងពិធីសារនេះ បំរើឱ្យពិធីសារនេះក្នុងករណីដែលកិច្ចប្រជុំភាគីត្រូវបញ្ជាក់ច្បាស់លាស់ តាមតម្រូវការណាដែលអនុគណៈកម្មាធិការនោះត្រូវអនុវត្ត ។

២. ភាគីចុះកិច្ចសន្យាទៅនឹងអនុសញ្ញានេះដែលមិនមែនជាភាគីចុះកិច្ចសន្យាទៅនឹងពិធីសារនេះ អាចចូលរួមជាអ្នកសង្កេតការនៅក្នុងដំណើរការនៃកិច្ចប្រជុំរបស់អនុគណៈកម្មាធិការនោះ ។ នៅពេលអនុគណៈកម្មាធិការនៃអនុសញ្ញាបំរើជាអនុគណៈកម្មាធិការនៃពិធីសារនេះ សេចក្តីសម្រេចនៅក្រោមពិធីសារត្រូវធ្វើឡើងដោយភាគីចុះកិច្ចសន្យាទៅនឹងពិធីសារតែប៉ុណ្ណោះ ។

៣. នៅពេលអនុគណៈកម្មាធិការនៃអនុសញ្ញានេះ បំពេញនាមរបស់ខ្លួន ដែលទាក់ទងទៅនឹងបញ្ហាផ្សេងៗនៃពិធីសារនេះ សហាជិកនៃការិយាល័យរបស់អនុគណៈកម្មាធិការនោះដែលពាក់ព័ន្ធនឹងភាគីចុះកិច្ចសន្យាទៅនឹងអនុសញ្ញានេះ ប៉ុន្តែមិនទាន់ជាភាគីចុះកិច្ចសន្យាទៅនឹងពិធីសារនេះ ត្រូវបានជំនួសដោយសមាជិកមួយរូប ដែលមិនត្រូវបានជ្រើសតាំងចេញពីភាគីដែលចុះកិច្ចសន្យាទៅនឹងពិធីសារនេះ ។

មាត្រាទី ៣១
លេខាធិការដ្ឋាន

១. លេខាធិការដ្ឋានដែលបង្កើតឡើងដោយមាត្រាទី ២៤ នៃអនុសញ្ញា ត្រូវដើរតួជាលេខាធិការដ្ឋានបំរើអោយពិធីសារនេះ ។

២. មាត្រាទី២៤ កថាខ័ណ្ឌទី ១ នៃអនុសញ្ញានេះ ស្តីពីតួនាទីភារកិច្ចរបស់លេខាធិការដ្ឋាននេះ ត្រូវអនុវត្តដោយមានការផ្លាស់ប្តូរឱ្យបានសមរម្យនៅក្នុងពិធីសារនេះ ។

៣. ការចំណាយរបស់សេវាកម្មលេខាធិការដ្ឋាននៃពិធីសារនេះ ត្រូវចេញដោយភាគីទាំងអស់ដោយសារលេខាធិការដ្ឋានខុសគ្នា ។ សន្និសីទភាគីបំរើជាកិច្ចប្រជុំរបស់ភាគីចុះកិច្ចសន្យាទៅនឹងពិធីសារនេះ នៅក្នុងកិច្ចប្រជុំលើកដំបូង ត្រូវសំរេចឱ្យបាននូវការរៀបចំវិកាចាំបាច់ នៅរហូតដល់ទីបញ្ចប់ ។

មាត្រាទី ៣២
ទំនាក់ទំនងជាមួយអនុសញ្ញា

ខ នៃអនុសញ្ញានេះទាក់ទងទៅនឹងពិធីសារនៃអនុសញ្ញានេះ ត្រូវអនុវត្តទៅនឹងពិធីសារនេះ លើកលែងតែមានចែងនៅក្នុងពិធីសារនេះ ។

មាត្រាទី ៣៣
ការតាមប្រាំមើល និងការវាយតម្លៃ

ភាគីនីមួយៗ ត្រូវតាមប្រាំមើលការអនុវត្តន៍នូវកាតព្វកិច្ចរបស់ខ្លួននៅក្រោមពិធីសារនេះ និងត្រូវវាយតម្លៃជាទៀងទាត់ដែល កំណត់ដោយសន្និសីទភាគីបំរើជាកិច្ចប្រជុំរបស់ភាគីចុះកិច្ចសន្យាទៅនឹងពិធីសារនេះ ទៅឱ្យសន្និសីទភាគីដែលជាកិច្ចប្រជុំរបស់ភាគីចុះកិច្ចសន្យាទៅនឹងពិធីសារនេះ អំពីវិធានការណ៍ដែលបានយកមកអនុវត្តពិធីសារនេះ ។

មាត្រា ៣៤

ការយល់ច្រឡំប្រតិបត្តិ

សន្និសីទភាគីបំរើជាកិច្ចប្រជុំរបស់ភាគីចុះកិច្ចសន្យាទៅនឹងពិធីសារនេះ ក្នុងកិច្ចប្រជុំលើកដំបូង ត្រូវពិចារណា និងអនុម័តទៅលើវិធីសាស្ត្រប្រតិបត្តិការ និងយន្តការស្ថាប័នដើម្បីលើកតម្កើងការយល់ច្រឡំប្រតិបត្តិ ខ័ នៃពិធីសារនេះ និងដើម្បីកំណត់ករណីមិនយល់ច្រឡំប្រតិបត្តិ ។ បែបបទ និងយន្តការទាំងនេះ ត្រូវរាប់បញ្ចូលខ្លួន ខ័ ទាំងនេះ ដើម្បីផ្តល់យោបល់ ឬ បំពេញឱ្យបានសម្រប ័ ខ័ ទាំងនេះមិនពាក់ព័ន្ធនឹងបែបបទ និងយន្តការក្នុងការដោះស្រាយជម្លោះដែលមានចែង នៅក្នុងមាត្រា ២៧ នៃអនុសញ្ញានេះទេ ។

មាត្រា ៣៥

ការវាយតម្លៃ និង ការពិនិត្យគ្រប់គ្រង

សន្និសីទភាគីបំរើជាកិច្ចប្រជុំរបស់ភាគីចុះកិច្ចសន្យាទៅនឹងពិធីសារនេះ ត្រូវធ្វើការវាយតម្លៃទៅលើប្រសិទ្ធភាពនៃ ពិធីសារនេះ រួមទាំងការវាយតម្លៃទៅលើវិធីសាស្ត្រ និង ឧបសម្ព័ន្ធរបស់ពិធីសារនេះ ក្នុងរយៈពេល ៥ ឆ្នាំបន្ទាប់ពីបានចូលជា ធរមាននៅក្នុងពិធីសារ និងបន្ទាប់ពីនោះយ៉ាងហោចណាស់ត្រូវធ្វើរៀបរយ ៥ឆ្នាំម្តង ។

មាត្រា ៣៦

ការចុះហត្ថលេខា

ពិធីសារនេះ នឹងត្រូវដាក់ឱ្យចុះហត្ថលេខា នៅឯការិយាល័យអង្គការសហប្រជាជាតិ នៅទីក្រុងណៃរ៉ូប៊ី (Nairobi) ដល់ប្រទេស និងអង្គការសហប្រជាជាតិសេដ្ឋកិច្ចតំបន់ ចាប់ពីថ្ងៃទី ១៥ ដល់២៦ ខែឧសភា ឆ្នាំ ២០០០ និងនៅ ទីតាំងការអង្គការសហប្រជាជាតិនៅទីក្រុងញូយ៉ក (New York) ចាប់ពីថ្ងៃទី ៥ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០០០ ដល់ថ្ងៃទី ៤ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០០១ ។

មាត្រា ៣៧

ការចូលជាធរមាន

១. ពិធីសារនេះ ត្រូវចូលជាធរមាននៅថ្ងៃទី ៥០ បន្ទាប់ពីកាលបរិច្ឆេទនៃការតំកល់ទុកលិខិតទី៥០ផ្តល់សច្ចាប័ន ការព្រមព្រៀងយក ការឯកភាព ឬ ការចូលជាសមាជិកដោយប្រទេស ឬ អង្គការសហប្រជាជាតិសេដ្ឋកិច្ចតំបន់ដែលជាភាគី ចុះកិច្ចសន្យាទៅនឹងអនុសញ្ញានេះ ។

២. ពិធីសារនេះ ត្រូវចូលជាធរមានសំរាប់រដ្ឋ ឬ អង្គការសហប្រជាជាតិសេដ្ឋកិច្ចតំបន់ ដែលផ្តល់សច្ចាប័ន ព្រមព្រៀង យក ឬ ឯកភាពលើពិធីសារនេះ ឬ ចូលជាសមាជិកបន្ទាប់ពីការចូលជាធរមានរបស់ខ្លួនដូចដែលបានចែងក្នុង កថាខ័ណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ នៅថ្ងៃទី ៥០ បន្ទាប់ពីនៅថ្ងៃដែលប្រទេស ឬ អង្គការសហប្រជាជាតិសេដ្ឋកិច្ចតំបន់នោះ តំកល់ទុកលិខិត នៃការផ្តល់សច្ចាប័ន ការព្រមព្រៀងយក ការឯកភាព ឬ ការចូលជាសមាជិករបស់ខ្លួន ឬក៏នៅថ្ងៃដែលអនុសញ្ញានេះ ចូលជាធរមាននៅក្នុងរដ្ឋ ឬអង្គការសហប្រជាជាតិសេដ្ឋកិច្ចតំបន់ ដែលត្រូវចូលជាធរមាន ក្រោយពេល ។

៣. ចំពោះកោលបំណងនៃកថាខ័ណ្ឌទី១ និង ២ ខាងលើ រាល់លិខិតបញ្ជាក់ដែលបានកំណត់ទុកដោយអង្គការសមាហរណកម្មសេដ្ឋកិច្ចតំបន់ មិនត្រូវបានរាប់បញ្ចូលជាលិខិតបន្ថែម កំណត់ទុកដោយប្រទេសដែលជាសមាជិកនៃអង្គការនេះទេ ។

មាត្រា ៣៨

ការបំប្លែងទុក

គ្មានការបំប្លែងទុក អាចរៀបចំធ្វើទៅលើពិធីសារនេះទេ ។

មាត្រា ៣៩

ការដកចេញពីសមាជិកភាព

១. នៅពេលណាក៏ដោយបន្ទាប់ពីរយៈពេល ២ ឆ្នាំ ចាប់ពីពិធីសារនេះត្រូវបានចាត់ទុកថាមានសំរាប់ភាគីណាមួយ ភាគីនោះអាចដកខ្លួនចេញពីពិធីសារនេះ ដោយជូនព័ត៌មានជាលាយលក្ខណ៍អក្សរដល់អ្នកទទួលបញ្ជី ។

២. ការដកចេញសមាជិកភាពនោះ ត្រូវធ្វើឡើងនៅពេលផុតកំណត់រយៈពេល ១ ឆ្នាំ បន្ទាប់ពីថ្ងៃដែលអ្នកទទួលបញ្ជី បានទទួលសេចក្តីជូនព័ត៌មាននោះ ឬនៅថ្ងៃបន្ទាប់ដូចដែលអាចបញ្ជាក់នៅក្នុងសេចក្តីជូនព័ត៌មាននៃការដកសមាជិកភាពចេញ ។

មាត្រា ទី ៤០

ច្បាប់ដើមនៃពិធីសារ

ច្បាប់ដើមនៃពិធីសារនេះ ជាភាសាអារ៉ាប់ ចិន អង់គ្លេស ជប៉ុន រុស្ស៊ី និងអេស្បាញ ដែលមានតំលៃស្មើគ្នា ត្រូវកំណត់ទុកនៅអគ្គលេខាធិការនៃអង្គការសហប្រជាជាតិ ។

លើម្យ៉ាងសាក្សីក្នុងពិធីសារនេះ ត្រូវមានហត្ថលេខាដែលត្រូវបានផ្តល់សិទ្ធិស្របច្បាប់ ដល់ប្រសិទ្ធភាពធានាចុះហត្ថលេខាលើពិធីសារនេះ ។

ធ្វើនៅម៉ុងរ៉េអាល់ នៅថ្ងៃទី២៩ ខែមករា ឆ្នាំ ២០០០ ។

ឧបសម្ព័ន្ធនី ១

ព័ត៌មានចាំបាច់ក្នុងសេចក្តីជូនព័ត៌មានស្រាវជ្រាវ ១០ និង១៣

- ១. ឈ្មោះ អាស័យដ្ឋាន និងព័ត៌មានលំអិតសំរាប់ទំនាក់ទំនងរបស់អ្នកទាំចេញ
- ២. ឈ្មោះ អាស័យដ្ឋាន និងព័ត៌មានលំអិតសំរាប់ទំនាក់ទំនងរបស់អ្នកទាំចូល
- ៣. ឈ្មោះ និងអត្តសញ្ញាណនៃសារពាង្គកាយកែច្នៃរស់ ព្រមទាំងទំនាក់ទំនងក្នុងស្រុកនៃកំរិតជីវសុវត្ថិភាព របស់សារពាង្គកាយកែច្នៃរស់ ទៅក្នុងប្រទេសទាំចេញ ប្រសិនបើមាន ។
- ៤. កាលបរិច្ឆេទគ្រោងទុក ឬ កាលបរិច្ឆេទនៃធនាគ្នុងដៃ ប្រសិនបើដឹង
- ៥. ស្ថានភាពនៃការកំណត់ពូជអំបូរ ឈ្មោះធម្មតា ទីកន្លែងនៃការប្រមូល ឬការទទួលយក និងបុគ្គលិកលក្ខណៈនៃសារពាង្គកាយទទួលយក ឬសារពាង្គកាយមេទាក់ទងទៅនឹងជីវសុវត្ថិភាព ។
- ៦. ប្រភព និងមណ្ឌលនៃសេនេទិចចំរុះរបស់សារពាង្គកាយទទួលយក និងឬ សារពាង្គកាយមេ ប្រសិនបើដឹង និងការពិពណ៌នាពីដៃនិងដំណើរនៃសារពាង្គកាយនេះអាចជំនះ ឬ បង្កើតក្នុងចៅ
- ៧. ស្ថានភាពនៃការកំណត់ពូជអំបូរ ឈ្មោះធម្មតា ទីកន្លែងនៃការប្រមូល ឬការទទួលយក និងលក្ខណៈនៃសារពាង្គកាយផ្តល់ឱ្យ ឬសារពាង្គកាយទាក់ទងទៅនឹងជីវសុវត្ថិភាព ។
- ៨. ការពិពណ៌នាពីអាស៊ីតឧស្ម័នក្រអូប ឬ ការផ្លាស់ប្តូរដែលត្រូវទាំទទួលការប្រើប្រាស់បច្ចេកវិជ្ជា និង បុគ្គលិកលក្ខណៈនៃសារពាង្គកាយកែច្នៃរស់ ។
- ៩. ការប្រើប្រាស់ដោយចេតនានៃសារពាង្គកាយកែច្នៃរស់ ឬ ផលិតផលដែលត្រូវបានកែច្នៃចេញពីសារពាង្គកាយកែច្នៃរស់ដែលមានផ្ទុកនូវធាតុរុញដៃលើបរិស្ថាននៃសារពាង្គកាយនេះអាចជំនះ ឬ បង្កើតក្នុងជីវបច្ចេកវិទ្យាទំនើប ។
- ១០. បរិមាណ ឬទំហំនៃសារពាង្គកាយកែច្នៃរស់ដែលនឹងត្រូវផ្ទេរ ។
- ១១. រយៈពេលនៃការវាយតម្លៃគ្រោះថ្នាក់ពិសេសមុន និងបច្ចុប្បន្នដែលស្របទៅតាមឧបសម្ព័ន្ធ ៣ ។
- ១២. វិធីសាស្ត្រដែលបានស្នើសំរាប់គ្រប់គ្រង ការរក្សាទុក ការផ្ទេរ ការដឹកជញ្ជូន និងការប្រើប្រាស់ប្រកបដោយសុវត្ថិភាព រួមបញ្ចូលវិធីសាស្ត្រវិទ្ធន៍ បិទផ្នាក ចែកចាយ យកទៅចោល និងបែបបទបំប៉នសមស្រប ។
- ១៣. ស្ថានភាពច្បាប់នៃសារពាង្គកាយកែច្នៃរស់នៅក្នុងប្រទេសទាំចេញ ឧទាហរណ៍ ប្រសិនបើមានការហាមឃាត់ក្នុងការទាំចេញ ការដាក់កំហិតផ្សេងទៀត ឬ មានការឯកភាពចំពោះការអោយចេញជាទូទៅ ហើយប្រសិនបើសារពាង្គកាយ កែច្នៃរស់ ត្រូវហាមឃាត់នៅក្នុងប្រទេសទាំចេញ មូលហេតុ ឬ មូលហេតុសំរាប់ការហាមឃាត់ ។
- ១៤. លទ្ធផល និងគោលបំណងនៃសេចក្តីជូនព័ត៌មានដោយអ្នកទាំចេញទៅប្រទេសផ្សេងទៀត ស្តីពីសារពាង្គកាយកែច្នៃរស់ ដែលនឹងត្រូវផ្ទេរ ។
- ១៥. ការបញ្ជាក់ថាព័ត៌មានខាងលើពិតជាត្រឹមត្រូវ ។

ឧបសម្ព័ន្ធទី ២

**ព័ត៌មានចាំបាច់ទាក់ទងនឹងការពង្រឹងការងារស្រុក
សំរាប់ធ្វើប្រាស់ដោយផ្ទះរាងកាយ ម៉ូឌឺលស្តី ឬ សំរាប់ការកែច្នៃ
ម៉ែត្រូឡូហ្សឺ ១១**

- ក. ឈ្មោះ និងព័ត៌មានលំអិតសំរាប់ទំនាក់ទំនង របស់អ្នកដាក់ពាក្យសុំសំរាប់ធ្វើសេចក្តីសំរេចលើការប្រើប្រាស់ ក្នុងស្រុក
- ខ. ឈ្មោះ និងព័ត៌មានលំអិតសំរាប់ទំនាក់ទំនង របស់រាជ្ជាធរទទួលខុសត្រូវចំពោះសេចក្តីសំរេចនេះ
- គ. ឈ្មោះ និងអត្តសញ្ញាណនៃសារពាង្គកាយកែច្នៃរស់
- ឃ. ការពិពណ៌នាពីផ្ទាំងប្តូរសែន បច្ចេកទេសដែលប្រើប្រាស់ និងបុគ្គលិកលក្ខណៈដែលជាលទ្ធផលនៃសារពាង្គកាយកែច្នៃរស់
- ង. អត្តសញ្ញាណកម្មពិសេសនៃសារពាង្គកាយកែច្នៃរស់
- ច. ស្ថានភាពនៃការកំណត់ពូជ ឈ្មោះធម្មតា ទឹកខ្លែងនៃការប្រមូលផ្តុំ ឬទឹកខ្លែងនៃការទទួលយក និងបុគ្គលិកលក្ខណៈនៃសារពាង្គកាយទទួលយក ឬសារពាង្គកាយមេទាក់ទងទៅនឹងជីវសុវត្ថិភាព ។
- ឆ. ប្រភពដើមកំណើត និងមជ្ឈមណ្ឌលសេដ្ឋកិច្ចបើស្នាដំ នៃសារពាង្គកាយទទួលយក ឬសារពាង្គកាយមេ និងការពណ៌នាពីដៃគូជំរកដែលសារពាង្គកាយនេះអាចជំនះ ឬបង្កើតកូនចៅបាន ។
- ជ. ស្ថានភាពនៃការកំណត់ពូជអំបូរ ឈ្មោះធម្មតា ទឹកខ្លែងនៃការប្រមូលផ្តុំ ឬទឹកខ្លែងនៃការទទួលយក និង បុគ្គលិកលក្ខណៈនៃសារពាង្គកាយផ្តល់ឱ្យ ឬសារពាង្គកាយទាក់ទងទៅនឹងជីវសុវត្ថិភាព ។
- ឈ. ការប្រើប្រាស់សារពាង្គកាយកែច្នៃរស់ ដែលបានចកភាព
- ញ. របាយការណ៍វាយតម្លៃពីគ្រោះថ្នាក់ ដែលស្របពេលនិងឧបសម្ព័ន្ធទី ៣
- ដ. វិធីសាស្ត្រដែលស្នើឡើងសំរាប់ការគ្រប់គ្រង ការថែរក្សា ជីកជម្រក និងប្រើប្រាស់របាយការណ៍សុវត្ថិភាព រួមទាំងវិធីសាស្ត្រវិទ្ធារណ៍ ដាក់ផ្ទាំងសញ្ញា ចែកចាយ យកទៅចោល និងវិធីសាស្ត្របំប្រុងសមស្រប ។

ឧបសម្ព័ន្ធទី ៣
ការវាយតម្លៃនៃគ្រោះថ្នាក់

គោលបំណង

- ១. គោលបំណងនៃការវាយតម្លៃគ្រោះថ្នាក់នៅក្នុងពិធីសារនេះ គឺដើម្បីធ្វើអត្តសញ្ញាណកម្ម និងវាយតម្លៃផលប៉ះពាល់ដំបូងនៃសារពាង្គកាយកែច្នៃរស់ លើការអភិរក្ស និងការប្រើប្រាស់ដោយមិនរុញច្រាននៃជីវៈចម្រុះ នៅក្នុងបរិស្ថានដែលទំនងជាទទួលផល ប៉ះពាល់ខ្លាំង ព្រមទាំងគិតគូរផងដែរពីគ្រោះថ្នាក់ទាំងឡាយដល់សុខភាពមនុស្ស ។

ការប្រើប្រាស់ការវាយតម្លៃគ្រោះថ្នាក់

- ២. ការវាយតម្លៃគ្រោះថ្នាក់ ដែលត្រូវបានអនុវត្តដោយអជ្ញាធរមានសមត្ថកិច្ច ដើម្បីធ្វើសេចក្តីសម្រេចក្នុងការដាក់ពិន័យស្តីពីសារពាង្គកាយកែច្នៃរស់ ។

គោលការណ៍ទូទៅ

- ៣. ការវាយតម្លៃគ្រោះថ្នាក់ ត្រូវអនុវត្តអោយបានត្រឹមត្រូវតាមបែបវិទ្យាសាស្ត្រ និងមានតម្លាភាព ហើយត្រូវបញ្ចូលយោបល់របស់ដ៏មានការពារ និងគោលការណ៍ណែនាំដែលរៀបចំដោយអង្គការអន្តរជាតិពាក់ព័ន្ធនានា ។
- ៤. ការខ្វះខាតចំណេះដឹងខាងវិទ្យាសាស្ត្រ ឬការចែករាងផ្នែកវិទ្យាសាស្ត្រ មិនចាំបាច់ត្រូវបកស្រាយដូចដែលបានបង្ហាញពីកិច្ចពិសេសនៃគ្រោះថ្នាក់ អវត្តមានគ្រោះថ្នាក់ ឬក៏គ្រោះថ្នាក់ដែលអាចទទួលយកបាន ។
- ៥. គ្រោះថ្នាក់ដែលបណ្តាលមកពីសារពាង្គកាយកែច្នៃរស់ ឬ ផលិតផលកែច្នៃចេញពីសារពាង្គកាយកែច្នៃរស់ដែលផ្ទុកនូវធាតុផ្សំរុកឃើញថ្មីៗនៃសារៈសេនេទិចដែលទទួលបានតាមរយៈការប្រើប្រាស់ជីវបច្ចេកវិទ្យាទំនើប ត្រូវបានគេគិតគូរនៅក្នុង បរិបទនៃគ្រោះថ្នាក់ដែលបង្កឡើងដោយសារពាង្គកាយមិនទទួលយក ឬ សារពាង្គកាយមេនៅក្នុងបរិស្ថានដែលទំនង ជាទទួល ផលប៉ះពាល់ខ្លាំង ។
- ៦. ការវាយតម្លៃគ្រោះថ្នាក់ ត្រូវអនុវត្តលើបុលដ្ឋានការពិតជាក់ស្តែងមួយៗ ។ ព័ត៌មានដែលត្រូវការចាំបាច់អាចប្រែប្រួលទៅតាមលក្ខណៈធម្មជាតិ និងកំរិតលំអិតពីករណីមួយទៅករណីមួយទៀត អាស្រ័យទៅលើសារពាង្គកាយកែច្នៃរស់ពាក់ព័ន្ធ ការប្រើប្រាស់ដោយចេតនា និងបរិស្ថានដែលទំនងជាទទួលផលប៉ះពាល់ខ្លាំង ។

វិធីសាស្ត្រ

- ៧. ដំណើរការនៃការវាយតម្លៃគ្រោះថ្នាក់ អាចផ្តល់នូវតម្រូវការព័ត៌មានបន្ថែមអំពីប្រធានបទជាក់លាក់ ដែលអាចត្រូវបានកំណត់ និងឆ្លើយតបក្នុងកំឡុងពេលដំណើរការវាយតម្លៃនេះ ផ្ទុយទៅវិញព័ត៌មានអំពីប្រធានបទផ្សេងទៀត អាចមិនពាក់ព័ន្ធ នៅក្នុងករណីខ្លះៗទៀត ។
- ៨. ដើម្បីបំពេញគោលបំណងរបស់ពិធីសារនេះ ការវាយតម្លៃគ្រោះថ្នាក់តាមទម្រង់ជំហានសម្របដូចខាងក្រោម៖
  - ក. អត្តសញ្ញាណកម្មនៃលក្ខណៈសេណូទិច (Genotypic) និងផេណូទិច (Phenotypic) ភ្ជាប់ជាមួយនិងសារពាង្គកាយកែច្នៃរស់ដែលអាចមានឥទ្ធិពលអវិជ្ជមានទៅលើជីវៈចម្រុះនៅក្នុងបរិស្ថានដែលទំនងជាទទួលផលប៉ះពាល់ ខ្លាំងដោយគិតគូរ ផងដែរទៅលើគ្រោះថ្នាក់ដល់សុខភាពមនុស្ស ។
  - ខ. ការវាយតម្លៃពីកិច្ចខិតខំឥទ្ធិពលអវិជ្ជមានទាំងនេះដែលត្រូវបានទទួលស្គាល់ ដោយគិតគូរពីកិច្ច និងប្រភេទបញ្ចូលទៅក្នុងបរិស្ថានទទួលផលប៉ះពាល់ខ្លាំង នៃសារពាង្គកាយកែច្នៃរស់ ។
  - គ. ការវាយតម្លៃពីវិធាន ដែលដែលបង្កើតនូវឥទ្ធិពលរាគ្រក់

- ឃ. ការបាត់បង់នៃគ្រោះថ្នាក់ទាំងមូលបណ្តាលមកពីសារពាង្គកាយកែច្នៃរស់ ដោយមានមូលដ្ឋានលើការវាយតម្លៃលើកំរិត និងវិធាននៃកម្រិតអាក្រក់ចេញពីសារពាង្គកាយនោះ ។
- ង. អនុសាសន៍ថាតើគ្រោះថ្នាក់នេះអាចទទួលយកបាន ឬអាចគ្រប់គ្រងបានដែរឬទេ រួមទាំងអត្តសញ្ញាណកម្មនៃយុទ្ធសាស្ត្រចាំបាច់ ដើម្បីគ្រប់គ្រងនូវគ្រោះថ្នាក់ទាំងនេះ ។
- ច. នៅពេលមានភាពមិនច្បាស់លាស់ទាក់ទងទៅនឹងកំរិតនៃគ្រោះថ្នាក់ វាអាចត្រូវបានបកស្រាយដោយស្នើសុំព័ត៌មានបន្ថែមលើបញ្ហាពាក់ព័ន្ធ ឬដោយអនុវត្តនូវយុទ្ធសាស្ត្រគ្រប់គ្រងគ្រោះថ្នាក់សមរម្យ ឬដោយតាមឃ្លាំមើលសារពាង្គ-កាយកែច្នៃរស់ នៅក្នុងបរិស្ថានដែលទំនងជាទទួលផលប៉ះពាល់ខ្លាំង ។

ចំណុចដែលត្រូវលើកយកមកពិចារណា :

- ៩. ផ្អែកទៅលើករណីនេះ ការវាយតម្លៃពីគ្រោះថ្នាក់ត្រូវគិតតួរដល់សេចក្តីសំរិតនៃបច្ចេកទេស និងវិទ្យាសាស្ត្រពាក់ព័ន្ធលើបុគ្គលិកលក្ខណៈនៃប្រទេសនីមួយៗនេះ ៖
  - ក. សារពាង្គកាយទទួលយក ឬ សារពាង្គកាយមេ : បុគ្គលិកលក្ខណៈជីវសាស្ត្រនៃសារពាង្គកាយទទួលយក ឬសារពាង្គកាយមេ រួមមានព័ត៌មានស្តីពីស្ថានភាពនៃការកំណត់ពូជអំបូរ ឈ្មោះធម្មតា ដើមកំណើត ប្រភពដើមកំណើត និង ជម្ងឺបណ្តាលសេនេទិចចំរុះ បេឌីង និង ការពិពណ៌នាពីដៃជំរកដែលសារពាង្គកាយនោះ អាចជំនះឬបង្កើតកូនចៅបាន ។
  - ខ. សារពាង្គកាយផ្តល់អោយ ឬ សារពាង្គកាយ : ស្ថានភាពនៃការកំណត់ពូជអំបូរ និងឈ្មោះធម្មតា ប្រភព និងបុគ្គលិកលក្ខណៈជីវសាស្ត្រពាក់ព័ន្ធ នៃសារពាង្គកាយផ្តល់អោយ ។
  - គ. ភ្នាក់ងារចំលងរោគ (Vector) : បុគ្គលិកលក្ខណៈនៃភ្នាក់ងារចំលងរោគ បើមាន ដែលរួមមានប្រភពដើមកំណើត និងទំហំនៃដៃជំរក ។
  - ឃ. ការបញ្ចូល ឬ/និងបុគ្គលិកលក្ខណៈនៃការផ្លាស់ប្តូរ : បុគ្គលិកលក្ខណៈសេនេទិចនៃរណស៊ីតធម្មតាភ្នំដែលត្រូវបានបញ្ចូល ឬ/និងតួនាទីដែលបានបញ្ជាក់ និងបុគ្គលិកលក្ខណៈនៃការផ្លាស់ប្តូរដែលត្រូវបានបង្ហាញ ។
  - ង. សារពាង្គកាយកែច្នៃរស់ : លក្ខណៈសំគាល់នៃសារពាង្គកាយកែច្នៃរស់ ព្រមទាំងភាពខុសគ្នារវាងលក្ខណៈជីវសាស្ត្រនៃសារពាង្គកាយកែច្នៃរស់ និងលក្ខណៈជីវសាស្ត្រនៃសារពាង្គកាយទទួលយក ឬសារពាង្គកាយមេ ។
  - ច. ការរុករក និងការធ្វើអត្តសញ្ញាណកម្មនៃសារពាង្គកាយកែច្នៃរស់ : វិធីសាស្ត្រនៃការរុករក និងការធ្វើអត្តសញ្ញាណកម្មនៃសារពាង្គកាយកែច្នៃរស់ និងភាពខុសគ្នារវាងបុគ្គលិកលក្ខណៈជីវសាស្ត្រនៃសារពាង្គកាយកែច្នៃរស់ និង សារពាង្គកាយទទួលយកទាំងនោះ ឬ សារពាង្គកាយមេ ។
  - ឆ. ព័ត៌មានដែលទាក់ទងទៅនឹងការប្រើប្រាស់ដោយចេតនា : ព័ត៌មានដែលទាក់ទងទៅនឹងការប្រើប្រាស់ដោយចេតនានៃសារពាង្គកាយកែច្នៃរស់ រួមមានការប្រើប្រាស់ថ្មី ឬការប្រើប្រាស់ដែលត្រូវផ្លាស់ប្តូរ ប្រៀបធៀបទៅនឹងសារពាង្គកាយទទួលយក ឬ សារពាង្គកាយមេ ។
  - ជ. បរិស្ថានដែលទទួលយក: ព័ត៌មានស្តីពីបុគ្គលិកលក្ខណៈទីតាំងភូមិសាស្ត្រ អាកាសធាតុ និងអេកូឡូស៊ី រួមបញ្ចូលព័ត៌មានដែលទាក់ទងទៅលើជីវៈចំរុះ និងប្រភពដើមកំណើតនៃបរិស្ថានដែលទំនងជាទទួលផលប៉ះពាល់ខ្លាំង ។

CARTAGENA PROTOCOL ON BIOSAFETY TO THE CONVENTION ON BIOLOGICAL DIVERSITY

The Parties to this Protocol,

Being Parties to the Convention on Biological Diversity, hereinafter referred to as "the Convention",

Recalling Article 19, paragraphs 3 and 4, and Articles 8 (g) and 17 of the Convention,

Recalling also decision II/5 of 17 November 1995 of the Conference of the Parties to the Convention to develop a Protocol on biosafety, specifically focusing on transboundary movement of any living modified organism resulting from modern biotechnology that may have adverse effect on the conservation and sustainable use of biological diversity, setting out for consideration, in particular, appropriate procedures for advance informed agreement,

Reaffirming the precautionary approach contained in Principle 15 of the Rio Declaration on Environment and Development,

Aware of the rapid expansion of modern biotechnology and the growing public concern over its potential adverse effects on biological diversity, taking also into account risks to human health,

Recognizing that modern biotechnology has great potential for human well-being if developed and used with adequate safety measures for the environment and human health,

Recognizing also the crucial importance to humankind of centres of origin and centres of genetic diversity,

Taking into account the limited capabilities of many countries, particularly developing countries, to cope with the nature and scale of known and potential risks associated with living modified organisms,

Recognizing that trade and environment agreements should be mutually supportive with a view to achieving sustainable development,

Emphasizing that this Protocol shall not be interpreted as implying a change in the rights and obligations of a Party under any existing international agreements,

Understanding that the above recital is not intended to subordinate this Protocol to other international agreements,

Have agreed as follows:

Article 1

OBJECTIVE

In accordance with the precautionary approach contained in Principle 15 of the Rio Declaration on Environment and Development, the objective of this Protocol is to contribute to ensuring an adequate level of protection in the field of the safe transfer, handling and use of living modified organisms resulting from modern biotechnology that may have adverse effects on the conservation and sustainable use of biological diversity, taking also into account risks to human health, and specifically focusing on transboundary movements.

Article 2

GENERAL PROVISIONS

1. Each Party shall take necessary and appropriate legal, administrative and other measures to implement its obligations under this Protocol.
2. The Parties shall ensure that the development, handling, transport, use, transfer and release of any living modified organisms are undertaken in a manner that prevents or reduces the risks to biological diversity, taking also into account risks to human health.
3. Nothing in this Protocol shall affect in any way the sovereignty of States over their territorial sea established in accordance with international law, and the sovereign rights and the jurisdiction which States have in their exclusive economic zones and their continental shelves in accordance with international law, and the exercise by ships and aircraft of all States of navigational rights and freedoms as provided for in international law and as reflected in relevant international instruments.
4. Nothing in this Protocol shall be interpreted as restricting the right of a Party to take action that is more protective of the conservation and sustainable use of biological diversity than that called for in this Protocol, provided that such action is consistent with the objective and the provisions of this Protocol and is in accordance with that Party's other obligations under international law.
5. The Parties are encouraged to take into account, as appropriate, available expertise, instruments and work undertaken in international forums with competence in the area of risks to human health.

Article 3

USE OF TERMS

For the purposes of this Protocol:

- (a) "Conference of the Parties" means the Conference of the Parties to the Convention;
- (b) "Contained use" means any operation, undertaken within a facility, installation or other physical structure, which involves living modified organisms that are controlled by specific measures that effectively limit their contact with, and their impact on, the external environment;
- (c) "Export" means intentional transboundary movement from one Party to another Party;
- (d) "Exporter" means any legal or natural person, under the jurisdiction of the Party of export, who arranges for a living modified organism to be exported;
- (e) "Import" means intentional transboundary movement into one Party from another Party;
- (f) "Importer" means any legal or natural person, under the jurisdiction of the Party of import, who arranges for a living modified organism to be imported;
- (g) "Living modified organism" means any living organism that possesses a novel combination of genetic material obtained through the use of modern biotechnology;
- (h) "Living organism" means any biological entity capable of transferring or replicating genetic material, including sterile organisms, viruses and viroids;
- (i) "Modern biotechnology" means the application of:
  - a. In vitro nucleic acid techniques, including recombinant deoxyribonucleic acid (DNA) and direct injection of nucleic acid into cells or organelles, or
  - b. Fusion of cells beyond the taxonomic family, that overcome natural physiological reproductive or recombination barriers and that are not techniques used in traditional breeding and selection
- (j) "Regional economic integration organization" means an organization constituted by sovereign States of a given region, to which its member States have transferred competence in respect of matters governed by this Protocol and which has been duly authorized, in accordance with its internal procedures, to sign, ratify, accept, approve or accede to it;
- (k) "Transboundary movement" means the movement of a living modified organism from one Party to another Party, save that for the purposes of Articles 17 and 24 transboundary movement extends to movement between Parties and non-Parties.

Article 4

SCOPE

This Protocol shall apply to the transboundary movement, transit, handling and use of all living modified organisms that may have adverse effects on the conservation and sustainable use of biological diversity, taking also into account risks to human health.

Article 5

PHARMACEUTICALS

Notwithstanding Article 4 and without prejudice to any right of a Party to subject all living modified organisms to risk assessment prior to the making of decisions on import, this Protocol shall not apply to the transboundary movement of living modified organisms which are pharmaceuticals for humans that are addressed by other relevant international agreements or organisations.

Article 6

TRANSIT AND CONTAINED USE

1. Notwithstanding Article 4 and without prejudice to any right of a Party of transit to regulate the transport of living modified organisms through its territory and make available to the Biosafety Clearing-House, any decision of that Party, subject to Article 2, paragraph 3, regarding the transit through its territory of a specific living modified organism, the provisions of this Protocol with respect to the advance informed agreement procedure shall not apply to living modified organisms in transit.
2. Notwithstanding Article 4 and without prejudice to any right of a Party to subject all living modified organisms to risk assessment prior to decisions on import and to set standards for contained use within its jurisdiction, the provisions of this Protocol with respect to the advance informed agreement procedure shall not apply to the transboundary movement of living modified organisms destined for contained use undertaken in accordance with the standards of the Party of import.

Article 7

APPLICATION OF THE ADVANCE INFORMED AGREEMENT PROCEDURE

1. Subject to Articles 5 and 6, the advance informed agreement procedure in Articles 8 to 10 and 12 shall apply prior to the first intentional transboundary movement of living modified organisms for intentional introduction into the environment of the Party of import.
2. "Intentional introduction into the environment" in paragraph 1 above, does not refer to living modified organisms intended for direct use as food or feed, or for processing.

3. Article 11 shall apply prior to the first transboundary movement of living modified organisms intended for direct use as food or feed, or for processing.
4. The advance informed agreement procedure shall not apply to the intentional transboundary movement of living modified organisms identified in a decision of the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol as being not likely to have adverse effects on the conservation and sustainable use of biological diversity, taking also into account risks to human health.

Article 8

NOTIFICATION

1. The Party of export shall notify, or require the exporter to ensure notification to, in writing, the competent national authority of the Party of import prior to the intentional transboundary movement of a living modified organism that falls within the scope of Article 7, paragraph 1. The notification shall contain, at a minimum, the information specified in Annex I.
2. The Party of export shall ensure that there is a legal requirement for the accuracy of information provided by the exporter.

Article 9

ACKNOWLEDGEMENT OF RECEIPT OF NOTIFICATION

1. The Party of import shall acknowledge receipt of the notification, in writing, to the notifier within ninety days of its receipt.
2. The acknowledgement shall state:
  - (a) The date of receipt of the notification;
  - (b) Whether the notification, prima facie, contains the information referred to in Article 8;
  - (c) Whether to proceed according to the domestic regulatory framework of the Party of import or according to the procedure specified in Article 10.
3. The domestic regulatory framework referred to in paragraph 2 (c) above, shall be consistent with this Protocol.
4. A failure by the Party of import to acknowledge receipt of a notification shall not imply its consent to an intentional transboundary movement.

Article 10

DECISION PROCEDURE

1. Decisions taken by the Party of import shall be in accordance with Article 15.
2. The Party of import shall, within the period of time referred to in Article 9, inform the notifier, in writing, whether the intentional transboundary movement may proceed:
  - (a) Only after the Party of import has given its written consent; or
  - (b) After no less than ninety days without a subsequent written consent.
3. Within two hundred and seventy days of the date of receipt of notification, the Party of import shall communicate, in writing, to the notifier and to the Biosafety Clearing-House the decision referred to in paragraph 2 (a) above:
  - (a) Approving the import, with or without conditions, including how the decision will apply to subsequent imports of the same living modified organism;
  - (b) Prohibiting the import;
  - (c) Requesting additional relevant information in accordance with its domestic regulatory framework or Annex I; in calculating the time within which the Party of import is to respond, the number of days it has to wait for additional relevant information shall not be taken into account; or
  - (d) Informing the notifier that the period specified in this paragraph is extended by a defined period of time.
4. Except in a case in which consent is unconditional, a decision under paragraph 3 above, shall set out the reasons on which it is based.
5. A failure by the Party of import to communicate its decision within two hundred and seventy days of the date of receipt of the notification shall not imply its consent to an intentional transboundary movement.
6. Lack of scientific certainty due to insufficient relevant scientific information and knowledge regarding the extent of the potential adverse effects of a living modified organism on the conservation and sustainable use of biological diversity in the Party of import, taking also into account risks to human health, shall not prevent that Party from taking a decision, as appropriate, with regard to the import of the living modified organism in question as referred to in paragraph 3 above, in order to avoid or minimize such potential adverse effects.
7. The Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties shall, at its first meeting, decide upon appropriate procedures and mechanisms to facilitate decision-making by Parties of import.

Article 11**PROCEDURE FOR LIVING MODIFIED ORGANISMS INTENDED FOR DIRECT USE AS FOOD OR FEED, OR FOR PROCESSING**

1. A Party that makes a final decision regarding domestic use, including placing on the market, of a living modified organism that may be subject to transboundary movement for direct use as food or feed, or for processing shall, within fifteen days of making that decision, inform the Parties through the Biosafety Clearing-House. This information shall contain, at a minimum, the information specified in Annex II. The Party shall provide a copy of the information, in writing, to the national focal point of each Party that informs the Secretariat in advance that it does not have access to the Biosafety Clearing-House. This provision shall not apply to decisions regarding field trials.
2. The Party making a decision under paragraph 1 above, shall ensure that there is a legal requirement for the accuracy of information provided by the applicant.
3. Any Party may request additional information from the authority identified in paragraph (b) of Annex II.
4. A Party may take a decision on the import of living modified organisms intended for direct use as food or feed, or for processing, under its domestic regulatory framework that is consistent with the objective of this Protocol.
5. Each Party shall make available to the Biosafety Clearing-House copies of any national laws, regulations and guidelines applicable to the import of living modified organisms intended for direct use as food or feed, or for processing, if available.
6. A developing country Party or a Party with an economy in transition may, in the absence of the domestic regulatory framework referred to in paragraph 4 above, and in exercise of its domestic jurisdiction, declare through the Biosafety Clearing-House that its decision prior to the first import of a living modified organism intended for direct use as food or feed, or for processing, on which information has been provided under paragraph 1 above, will be taken according to the following:
  - (a) A risk assessment undertaken in accordance with Annex III; and
  - (b) A decision made within a predictable timeframe, not exceeding two hundred and seventy days.
7. Failure by a Party to communicate its decision according to paragraph 6 above, shall not imply its consent or refusal to the import of a living modified organism intended for direct use as food or feed, or for processing, unless otherwise specified by the Party.
8. Lack of scientific certainty due to insufficient relevant scientific information and knowledge regarding the extent of the potential adverse effects of a living modified organism on the

Cartagena Protocol on Biosafety

conservation and sustainable use of biological diversity in the Party of import, taking also into account risks to human health, shall not prevent that Party from taking a decision, as appropriate, with regard to the import of that living modified organism intended for direct use as food or feed, or for processing, in order to avoid or minimize such potential adverse effects.

9. A Party may indicate its needs for financial and technical assistance and capacity-building with respect to living modified organisms intended for direct use as food or feed, or for processing. Parties shall cooperate to meet these needs in accordance with Articles 22 and 28.

Article 12

REVIEW OF DECISIONS

1. A Party of import may, at any time, in light of new scientific information on potential adverse effects on the conservation and sustainable use of biological diversity, taking also into account the risks to human health, review and change a decision regarding an intentional transboundary movement. In such case, the Party shall, within thirty days, inform any notifier that has previously notified movements of the living modified organism referred to in such decision, as well as the Biosafety Clearing-House, and shall set out the reasons for its decision.
2. A Party of export or a notifier may request the Party of import to review a decision it has made in respect of it under Article 10 where the Party of export or the notifier considers that:
  - (a) A change in circumstances has occurred that may influence the outcome of the risk assessment upon which the decision was based; or
  - (b) Additional relevant scientific or technical information has become available.
3. The Party of import shall respond in writing to such a request within ninety days and set out the reasons for its decision.
4. The Party of import may, at its discretion, require a risk assessment for subsequent imports.

Article 13

SIMPLIFIED PROCEDURE

1. A Party of import may, provided that adequate measures are applied to ensure the safe intentional transboundary movement of living modified organisms in accordance with the objective of this Protocol, specify in advance to the Biosafety Clearing-House:
  - (a) Cases in which intentional transboundary movement to it may take place at the same time as the movement is notified to the Party of import; and
  - (b) Imports of living modified organisms to it to be exempted from the advance informed agreement procedure.

Notifications under subparagraph (a) above, may apply to subsequent similar movements to the same Party.

2. The information relating to an intentional transboundary movement that is to be provided in the notifications referred to in paragraph 1 (a) above, shall be the information specified in Annex I.

Article 14

BILATERAL, REGIONAL AND MULTILATERAL AGREEMENTS AND ARRANGEMENTS

1. Parties may enter into bilateral, regional and multilateral agreements and arrangements regarding intentional transboundary movements of living modified organisms, consistent with the objective of this Protocol and provided that such agreements and arrangements do not result in a lower level of protection than that provided for by the Protocol.
2. The Parties shall inform each other, through the Biosafety Clearing-House, of any such bilateral, regional and multilateral agreements and arrangements that they have entered into before or after the date of entry into force of this Protocol.
3. The provisions of this Protocol shall not affect intentional transboundary movements that take place pursuant to such agreements and arrangements as between the parties to those agreements or arrangements.
4. Any Party may determine that its domestic regulations shall apply with respect to specific imports to it and shall notify the Biosafety Clearing-House of its decision.

Article 15

RISK ASSESSMENT

1. Risk assessments undertaken pursuant to this Protocol shall be carried out in a scientifically sound manner, in accordance with Annex III and taking into account recognized risk assessment techniques. Such risk assessments shall be based, at a minimum, on information provided in accordance with Article 8 and other available scientific evidence in order to identify and evaluate the possible adverse effects of living modified organisms on the conservation and sustainable use of biological diversity, taking also into account risks to human health.
2. The Party of import shall ensure that risk assessments are carried out for decisions taken under Article 10. It may require the exporter to carry out the risk assessment.
3. The cost of risk assessment shall be borne by the notifier if the Party of import so requires.

Article 16

RISK MANAGEMENT

1. The Parties shall, taking into account Article 8 (g) of the Convention, establish and maintain appropriate mechanisms, measures and strategies to regulate, manage and control risks identified in the risk assessment provisions of this Protocol associated with the use, handling and transboundary movement of living modified organisms.
2. Measures based on risk assessment shall be imposed to the extent necessary to prevent adverse effects of the living modified organism on the conservation and sustainable use of biological diversity, taking also into account risks to human health, within the territory of the Party of import.
3. Each Party shall take appropriate measures to prevent unintentional transboundary movements of living modified organisms, including such measures as requiring a risk assessment to be carried out prior to the first release of a living modified organism.
4. Without prejudice to paragraph 2 above, each Party shall endeavour to ensure that any living modified organism, whether imported or locally developed, has undergone an appropriate period of observation that is commensurate with its life-cycle or generation time before it is put to its intended use.
5. Parties shall cooperate with a view to:
  - (a) Identifying living modified organisms or specific traits of living modified organisms that may have adverse effects on the conservation and sustainable use of biological diversity, taking also into account risks to human health; and
  - (b) Taking appropriate measures regarding the treatment of such living modified organisms or specific traits.

Article 17

UNINTENTIONAL TRANSBOUNDARY MOVEMENTS AND EMERGENCY MEASURES

1. Each Party shall take appropriate measures to notify affected or potentially affected States, the Biosafety Clearing-House and, where appropriate, relevant international organizations, when it knows of an occurrence under its jurisdiction resulting in a release that leads, or may lead, to an unintentional transboundary movement of a living modified organism that is likely to have significant adverse effects on the conservation and sustainable use of biological diversity, taking also into account risks to human health in such States. The notification shall be provided as soon as the Party knows of the above situation.

2. Each Party shall, no later than the date of entry into force of this Protocol for it, make available to the Biosafety Clearing-House the relevant details setting out its point of contact for the purposes of receiving notifications under this Article.
3. Any notification arising from paragraph 1 above, should include:
  - (a) Available relevant information on the estimated quantities and relevant characteristics and/or traits of the living modified organism;
  - (b) Information on the circumstances and estimated date of the release, and on the use of the living modified organism in the originating Party;
  - (c) Any available information about the possible adverse effects on the conservation and sustainable use of biological diversity, taking also into account risks to human health, as well as available information about possible risk management measures;
  - (d) Any other relevant information; and
  - (e) A point of contact for further information.
4. In order to minimize any significant adverse effects on the conservation and sustainable use of biological diversity, taking also into account risks to human health, each Party, under whose jurisdiction the release of the living modified organism referred to in paragraph 1 above, occurs, shall immediately consult the affected or potentially affected States to enable them to determine appropriate responses and initiate necessary action, including emergency measures.

Article 18

HANDLING, TRANSPORT, PACKAGING AND IDENTIFICATION

1. In order to avoid adverse effects on the conservation and sustainable use of biological diversity, taking also into account risks to human health, each Party shall take necessary measures to require that living modified organisms that are subject to intentional transboundary movement within the scope of this Protocol are handled, packaged and transported under conditions of safety, taking into consideration relevant international rules and standards.
2. Each Party shall take measures to require that documentation accompanying:
  - (a) Living modified organisms that are intended for direct use as food or feed, or for processing, clearly identifies that they "may contain" living modified organisms and are not intended for intentional introduction into the environment, as well as a contact point for further information. The Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol shall take a decision on the detailed requirements for this purpose, including specification of their identity and any unique identification, no later than two years after the date of entry into force of this Protocol;

- (b) Living modified organisms that are destined for contained use clearly identifies them as living modified organisms; and specifies any requirements for the safe handling, storage, transport and use, the contact point for further information, including the name and address of the individual and institution to whom the living modified organisms are consigned; and
  - (c) Living modified organisms that are intended for intentional introduction into the environment of the Party of import and any other living modified organisms within the scope of the Protocol, clearly identifies them as living modified organisms; specifies the identity and relevant traits and/or characteristics, any requirements for the safe handling, storage, transport and use, the contact point for further information and, as appropriate, the name and address of the importer and exporter; and contains a declaration that the movement is in conformity with the requirements of this Protocol applicable to the exporter.
3. The Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol shall consider the need for and modalities of developing standards with regard to identification, handling, packaging and transport practices, in consultation with other relevant international bodies.

Article 19

COMPETENT NATIONAL AUTHORITIES AND NATIONAL FOCAL POINTS

1. Each Party shall designate one national focal point to be responsible on its behalf for liaison with the Secretariat. Each Party shall also designate one or more competent national authorities, which shall be responsible for performing the administrative functions required by this Protocol and which shall be authorized to act on its behalf with respect to those functions. A Party may designate a single entity to fulfil the functions of both focal point and competent national authority.
2. Each Party shall, no later than the date of entry into force of this Protocol for it, notify the Secretariat of the names and addresses of its focal point and its competent national authority or authorities. Where a Party designates more than one competent national authority, it shall convey to the Secretariat, with its notification thereof, relevant information on the respective responsibilities of those authorities. Where applicable, such information shall, at a minimum, specify which competent authority is responsible for which type of living modified organism. Each Party shall forthwith notify the Secretariat of any changes in the designation of its national focal point or in the name and address or responsibilities of its competent national authority or authorities.
3. The Secretariat shall forthwith inform the Parties of the notifications it receives under paragraph 2 above, and shall also make such information available through the Biosafety Clearing-House.

Article 20**INFORMATION SHARING AND THE BIOSAFETY CLEARING-HOUSE**

1. A Biosafety Clearing-House is hereby established as part of the clearing-house mechanism under Article 18, paragraph 3, of the Convention, in order to:
  - (a) Facilitate the exchange of scientific, technical, environmental and legal information on, and experience with, living modified organisms; and
  - (b) Assist Parties to implement the Protocol, taking into account the special needs of developing country Parties, in particular the least developed and small island developing States among them, and countries with economies in transition as well as countries that are centres of origin and centres of genetic diversity.
2. The Biosafety Clearing-House shall serve as a means through which information is made available for the purposes of paragraph 1 above. It shall provide access to information made available by the Parties relevant to the implementation of the Protocol. It shall also provide access, where possible, to other international biosafety information exchange mechanisms.
3. Without prejudice to the protection of confidential information, each Party shall make available to the Biosafety Clearing-House any information required to be made available to the Biosafety Clearing-House under this Protocol, and:
  - (a) Any existing laws, regulations and guidelines for implementation of the Protocol, as well as information required by the Parties for the advance informed agreement procedure;
  - (b) Any bilateral, regional and multilateral agreements and arrangements;
  - (c) Summaries of its risk assessments or environmental reviews of living modified organisms generated by its regulatory process, and carried out in accordance with Article 15, including, where appropriate, relevant information regarding products thereof, namely, processed materials that are of living modified organism origin, containing detectable novel combinations of replicable genetic material obtained through the use of modern biotechnology;
  - (d) Its final decisions regarding the importation or release of living modified organisms; and
  - (e) Reports submitted by it pursuant to Article 33, including those on implementation of the advance informed agreement procedure.
4. The modalities of the operation of the Biosafety Clearing-House, including reports on its activities, shall be considered and decided upon by the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol at its first meeting, and kept under review thereafter.

Article 21

CONFIDENTIAL INFORMATION

1. The Party of import shall permit the notifier to identify information submitted under the procedures of this Protocol or required by the Party of import as part of the advance informed agreement procedure of the Protocol that is to be treated as confidential. Justification shall be given in such cases upon request.
2. The Party of import shall consult the notifier if it decides that information identified by the notifier as confidential does not qualify for such treatment and shall, prior to any disclosure, inform the notifier of its decision, providing reasons on request, as well as an opportunity for consultation and for an internal review of the decision prior to disclosure.
3. Each Party shall protect confidential information received under this Protocol, including any confidential information received in the context of the advance informed agreement procedure of the Protocol. Each Party shall ensure that it has procedures to protect such information and shall protect the confidentiality of such information in a manner no less favourable than its treatment of confidential information in connection with domestically produced living modified organisms.
4. The Party of import shall not use such information for a commercial purpose, except with the written consent of the notifier.
5. If a notifier withdraws or has withdrawn a notification, the Party of import shall respect the confidentiality of commercial and industrial information, including research and development information as well as information on which the Party and the notifier disagree as to its confidentiality.
6. Without prejudice to paragraph 5 above, the following information shall not be considered confidential:
  - (a) The name and address of the notifier;
  - (b) A general description of the living modified organism or organisms;
  - (c) A summary of the risk assessment of the effects on the conservation and sustainable use of biological diversity, taking also into account risks to human health; and
  - (d) Any methods and plans for emergency response.

Article 22**CAPACITY-BUILDING**

1. The Parties shall cooperate in the development and/or strengthening of human resources and institutional capacities in biosafety, including biotechnology to the extent that it is required for biosafety, for the purpose of the effective implementation of this Protocol, in developing country Parties, in particular the least developed and small island developing States among them, and in Parties with economies in transition, including through existing global, regional, subregional and national institutions and organizations and, as appropriate, through facilitating private sector involvement.
2. For the purposes of implementing paragraph 1 above, in relation to cooperation, the needs of developing country Parties, in particular the least developed and small island developing States among them, for financial resources and access to and transfer of technology and know-how in accordance with the relevant provisions of the Convention, shall be taken fully into account for capacity-building in biosafety. Cooperation in capacity-building shall, subject to the different situation, capabilities and requirements of each Party, include scientific and technical training in the proper and safe management of biotechnology, and in the use of risk assessment and risk management for biosafety, and the enhancement of technological and institutional capacities in biosafety. The needs of Parties with economies in transition shall also be taken fully into account for such capacity-building in biosafety.

Article 23**PUBLIC AWARENESS AND PARTICIPATION**

1. The Parties shall:
  - (a) Promote and facilitate public awareness, education and participation concerning the safe transfer, handling and use of living modified organisms in relation to the conservation and sustainable use of biological diversity, taking also into account risks to human health. In doing so, the Parties shall cooperate, as appropriate, with other States and international bodies;
  - (b) Endeavour to ensure that public awareness and education encompass access to information on living modified organisms identified in accordance with this Protocol that may be imported.
2. The Parties shall, in accordance with their respective laws and regulations, consult the public in the decision-making process regarding living modified organisms and shall make the results of such decisions available to the public, while respecting confidential information in accordance with Article 21.
3. Each Party shall endeavour to inform its public about the means of public access to the Biosafety Clearing-House.

Article 24

NON-PARTIES

1. Transboundary movements of living modified organisms between Parties and non-Parties shall be consistent with the objective of this Protocol. The Parties may enter into bilateral, regional and multilateral agreements and arrangements with non-Parties regarding such transboundary movements.
2. The Parties shall encourage non-Parties to adhere to this Protocol and to contribute appropriate information to the Biosafety Clearing-House on living modified organisms released in, or moved into or out of, areas within their national jurisdictions.

Article 25

ILLEGAL TRANSBOUNDARY MOVEMENTS

1. Each Party shall adopt appropriate domestic measures aimed at preventing and, if appropriate, penalizing transboundary movements of living modified organisms carried out in contravention of its domestic measures to implement this Protocol. Such movements shall be deemed illegal transboundary movements.
2. In the case of an illegal transboundary movement, the affected Party may request the Party of origin to dispose, at its own expense, of the living modified organism in question by repatriation or destruction, as appropriate.
3. Each Party shall make available to the Biosafety Clearing-House information concerning cases of illegal transboundary movements pertaining to it.

Article 26

SOCIO-ECONOMIC CONSIDERATIONS

1. The Parties, in reaching a decision on import under this Protocol or under its domestic measures implementing the Protocol, may take into account, consistent with their international obligations, socio-economic considerations arising from the impact of living modified organisms on the conservation and sustainable use of biological diversity, especially with regard to the value of biological diversity to indigenous and local communities.
2. The Parties are encouraged to cooperate on research and information exchange on any socio economic impacts of living modified organisms, especially on indigenous and local communities.

Article 27

LIABILITY AND REDRESS

The Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol shall, at its first meeting, adopt a process with respect to the appropriate elaboration of international rules and procedures in the field of liability and redress for damage resulting from transboundary movements of living modified organisms, analysing and taking due account of the ongoing processes in international law on these matters, and shall endeavour to complete this process within four years.

Article 28

FINANCIAL MECHANISM AND RESOURCES

1. In considering financial resources for the implementation of this Protocol, the Parties shall take into account the provisions of Article 20 of the Convention.
2. The financial mechanism established in Article 21 of the Convention shall, through the institutional structure entrusted with its operation, be the financial mechanism for this Protocol.
3. Regarding the capacity-building referred to in Article 22 of this Protocol, the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol, in providing guidance with respect to the financial mechanism referred to in paragraph 2 above, for consideration by the Conference of the Parties, shall take into account the need for financial resources by developing country Parties, in particular the least developed and the small island developing States among them.
4. In the context of paragraph 1 above, the Parties shall also take into account the needs of the developing country Parties, in particular the least developed and the small island developing States among them, and of the Parties with economies in transition, in their efforts to identify and implement their capacity-building requirements for the purposes of the implementation of this Protocol.
5. The guidance to the financial mechanism of the Convention in relevant decisions of the Conference of the Parties, including those agreed before the adoption of this Protocol, shall apply, *mutatis mutandis*, to the provisions of this Article.
6. The developed country Parties may also provide, and the developing country Parties and the Parties with economies in transition avail themselves of, financial and technological resources for the implementation of the provisions of this Protocol through bilateral, regional and multilateral channels.

Article 29

CONFERENCE OF THE PARTIES SERVING AS THE MEETING OF THE PARTIES TO THIS PROTOCOL

1. The Conference of the Parties shall serve as the meeting of the Parties to this Protocol.
2. Parties to the Convention that are not Parties to this Protocol may participate as observers in the proceedings of any meeting of the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol. When the Conference of the Parties serves as the meeting of the Parties to this Protocol, decisions under this Protocol shall be taken only by those that are Parties to it.
3. When the Conference of the Parties serves as the meeting of the Parties to this Protocol, any member of the bureau of the Conference of the Parties representing a Party to the Convention but, at that time, not a Party to this Protocol, shall be substituted by a member to be elected by and from among the Parties to this Protocol.
4. The Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol shall keep under regular review the implementation of this Protocol and shall make, within its mandate, the decisions necessary to promote its effective implementation. It shall perform the functions assigned to it by this Protocol and shall:
  - (a) Make recommendations on any matters necessary for the implementation of this Protocol;
  - (b) Establish such subsidiary bodies as are deemed necessary for the implementation of this Protocol;
  - (c) Seek and utilize, where appropriate, the services and cooperation of, and information provided by, competent international organizations and intergovernmental and non-governmental bodies;
  - (d) Establish the form and the intervals for transmitting the information to be submitted in accordance with Article 33 of this Protocol and consider such information as well as reports submitted by any subsidiary body;
  - (e) Consider and adopt, as required, amendments to this Protocol and its annexes, as well as any additional annexes to this Protocol, that are deemed necessary for the implementation of this Protocol; and
  - (f) Exercise such other functions as may be required for the implementation of this Protocol.
5. The rules of procedure of the Conference of the Parties and financial rules of the Convention shall be applied, *mutatis mutandis*, under this Protocol, except as may be otherwise decided by consensus by the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol.

6. The first meeting of the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol shall be convened by the Secretariat in conjunction with the first meeting of the Conference of the Parties that is scheduled after the date of the entry into force of this Protocol. Subsequent ordinary meetings of the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol shall be held in conjunction with ordinary meetings of the Conference of the Parties, unless otherwise decided by the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol.
7. Extraordinary meetings of the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol shall be held at such other times as may be deemed necessary by the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol, or at the written request of any Party, provided that, within six months of the request being communicated to the Parties by the Secretariat, it is supported by at least one third of the Parties.
8. The United Nations, its specialized agencies and the International Atomic Energy Agency, as well as any State member thereof or observers thereto not party to the Convention, may be represented as observers at meetings of the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol. Any body or agency, whether national or international, governmental or non-governmental, that is qualified in matters covered by this Protocol and that has informed the Secretariat of its wish to be represented at a meeting of the Conference of the Parties serving as a meeting of the Parties to this Protocol as an observer, may be so admitted, unless at least one third of the Parties present object. Except as otherwise provided in this Article, the admission and participation of observers shall be subject to the rules of procedure, as referred to in paragraph 5 above.

Article 30

SUBSIDIARY BODIES

1. Any subsidiary body established by or under the Convention may, upon a decision by the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol, serve the Protocol, in which case the meeting of the Parties shall specify which functions that body shall exercise.
2. Parties to the Convention that are not Parties to this Protocol may participate as observers in the proceedings of any meeting of any such subsidiary bodies. When a subsidiary body of the Convention serves as a subsidiary body to this Protocol, decisions under the Protocol shall be taken only by the Parties to the Protocol.
3. When a subsidiary body of the Convention exercises its functions with regard to matters concerning this Protocol, any member of the bureau of that subsidiary body representing a Party to the Convention but, at that time, not a Party to the Protocol, shall be substituted by a member to be elected by and from among the Parties to the Protocol.

Article 31

SECRETARIAT

1. The Secretariat established by Article 24 of the Convention shall serve as the secretariat to this Protocol.
2. Article 24, paragraph 1, of the Convention on the functions of the Secretariat shall apply, mutatis mutandis, to this Protocol.
3. To the extent that they are distinct, the costs of the secretariat services for this Protocol shall be met by the Parties hereto. The Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol shall, at its first meeting, decide on the necessary budgetary arrangements to this end.

Article 32

RELATIONSHIP WITH THE CONVENTION

Except as otherwise provided in this Protocol, the provisions of the Convention relating to its protocols shall apply to this Protocol.

Article 33

MONITORING AND REPORTING

Each Party shall monitor the implementation of its obligations under this Protocol, and shall, at intervals to be determined by the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol, report to the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol on measures that it has taken to implement the Protocol.

Article 34

COMPLIANCE

The Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol shall, at its first meeting, consider and approve cooperative procedures and institutional mechanisms to promote compliance with the provisions of this Protocol and to address cases of non-compliance. These procedures and mechanisms shall include provisions to offer advice or assistance, where appropriate. They shall be separate from, and without prejudice to, the dispute settlement procedures and mechanisms established by Article 27 of the Convention.

Article 35

ASSESSMENT AND REVIEW

The Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol shall undertake, five years after the entry into force of this Protocol and at least every five years thereafter, an evaluation of the effectiveness of the Protocol, including an assessment of its procedures and annexes.

Article 36

SIGNATURE

This Protocol shall be open for signature at the United Nations Office at Nairobi by States and regional economic integration organizations from 15 to 26 May 2000, and at United Nations Headquarters in New York from 5 June 2000 to 4 June 2001.

Article 37

ENTRY INTO FORCE

1. This Protocol shall enter into force on the ninetieth day after the date of deposit of the fiftieth instrument of ratification, acceptance, approval or accession by States or regional economic integration organizations that are Parties to the Convention.
2. This Protocol shall enter into force for a State or regional economic integration organization that ratifies, accepts or approves this Protocol or accedes thereto after its entry into force pursuant to paragraph 1 above, on the ninetieth day after the date on which that State or regional economic integration organization deposits its instrument of ratification, acceptance, approval or accession, or on the date on which the Convention enters into force for that State or regional economic integration organization, whichever shall be the later.
3. For the purposes of paragraphs 1 and 2 above, any instrument deposited by a regional economic integration organization shall not be counted as additional to those deposited by member States of such organization.

Article 38

RESERVATIONS

No reservations may be made to this Protocol.

Article 39

WITHDRAWAL

1. At any time after two years from the date on which this Protocol has entered into force for a Party, that Party may withdraw from the Protocol by giving written notification to the Depositary.
2. Any such withdrawal shall take place upon expiry of one year after the date of its receipt by the Depositary, or on such later date as may be specified in the notification of the withdrawal.

Article 40

AUTHENTIC TEXTS

The original of this Protocol, of which the Arabic, Chinese, English, French, Russian and Spanish texts are equally authentic, shall be deposited with the Secretary-General of the United Nations.

IN WITNESS WHEREOF the undersigned, being duly authorized to that effect, have signed this Protocol.

DONE at Montreal on this twenty-ninth day of January, two thousand.

Annex I

INFORMATION REQUIRED IN NOTIFICATIONS UNDER ARTICLES 8, 10 AND 13

- (a) Name, address and contact details of the exporter.
- (b) Name, address and contact details of the importer.
- (c) Name and identity of the living modified organism, as well as the domestic classification, if any, of the biosafety level of the living modified organism in the State of export.
- (d) Intended date or dates of the transboundary movement, if known.
- (e) Taxonomic status, common name, point of collection or acquisition, and characteristics of recipient organism or parental organisms related to biosafety.
- (f) Centres of origin and centres of genetic diversity, if known, of the recipient organism and/or the parental organisms and a description of the habitats where the organisms may persist or proliferate.
- (g) Taxonomic status, common name, point of collection or acquisition, and characteristics of the donor organism or organisms related to biosafety.
- (h) Description of the nucleic acid or the modification introduced, the technique used, and the resulting characteristics of the living modified organism.
- (i) Intended use of the living modified organism or products thereof, namely, processed materials that are of living modified organism origin, containing detectable novel combinations of replicable genetic material obtained through the use of modern biotechnology.
- (j) Quantity or volume of the living modified organism to be transferred.
- (k) A previous and existing risk assessment report consistent with Annex III.
- (l) Suggested methods for the safe handling, storage, transport and use, including packaging, labelling, documentation, disposal and contingency procedures, where appropriate.
- (m) Regulatory status of the living modified organism within the State of export (for example, whether it is prohibited in the State of export, whether there are other restrictions, or whether it has been approved for general release) and, if the living modified organism is banned in the State of export, the reason or reasons for the ban.
- (n) Result and purpose of any notification by the exporter to other States regarding the living modified organism to be transferred.
- (o) A declaration that the above-mentioned information is factually correct.

Annex II

INFORMATION REQUIRED CONCERNING LIVING MODIFIED ORGANISMS INTENDED FOR DIRECT USE AS FOOD OR FEED, OR FOR PROCESSING UNDER ARTICLE 11

- (a) The name and contact details of the applicant for a decision for domestic use.
- (b) The name and contact details of the authority responsible for the decision.
- (c) Name and identity of the living modified organism.
- (d) Description of the gene modification, the technique used, and the resulting characteristics of the living modified organism.
- (e) Any unique identification of the living modified organism.
- (f) Taxonomic status, common name, point of collection or acquisition, and characteristics of recipient organism or parental organisms related to biosafety.
- (g) Centres of origin and centres of genetic diversity, if known, of the recipient organism and/or the parental organisms and a description of the habitats where the organisms may persist or proliferate.
- (h) Taxonomic status, common name, point of collection or acquisition, and characteristics of the donor organism or organisms related to biosafety.
- (i) Approved uses of the living modified organism.
- (j) A risk assessment report consistent with Annex III.
- (k) Suggested methods for the safe handling, storage, transport and use, including packaging, labelling, documentation, disposal and contingency procedures, where appropriate.

Annex III

RISK ASSESSMENT

Objective

1. The objective of risk assessment, under this Protocol, is to identify and evaluate the potential adverse effects of living modified organisms on the conservation and sustainable use of biological diversity in the likely potential receiving environment, taking also into account risks to human health.

Use of risk assessment

2. Risk assessment is, inter alia, used by competent authorities to make informed decisions regarding living modified organisms.

General principles

3. Risk assessment should be carried out in a scientifically sound and transparent manner, and can take into account expert advice of, and guidelines developed by, relevant international organizations.
4. Lack of scientific knowledge or scientific consensus should not necessarily be interpreted as indicating a particular level of risk, an absence of risk, or an acceptable risk.
5. Risks associated with living modified organisms or products thereof, namely, processed materials that are of living modified organism origin, containing detectable novel combinations of replicable genetic material obtained through the use of modern biotechnology, should be considered in the context of the risks posed by the non-modified recipients or parental organisms in the likely potential receiving environment.
6. Risk assessment should be carried out on a case-by-case basis. The required information may vary in nature and level of detail from case to case, depending on the living modified organism concerned, its intended use and the likely potential receiving environment.

Methodology

7. The process of risk assessment may on the one hand give rise to a need for further information about specific subjects, which may be identified and requested during the assessment process, while on the other hand information on other subjects may not be relevant in some instances.
8. To fulfil its objective, risk assessment entails, as appropriate, the following steps:
  - (a) An identification of any novel genotypic and phenotypic characteristics associated with the living modified organism that may have adverse effects on biological diversity in the likely potential receiving environment, taking also into account risks to human health;
  - (b) An evaluation of the likelihood of these adverse effects being realized, taking into account the level and kind of exposure of the likely potential receiving environment to the living modified organism;
  - (c) An evaluation of the consequences should these adverse effects be realized;
  - (d) An estimation of the overall risk posed by the living modified organism based on the evaluation of the likelihood and consequences of the identified adverse effects being realized;
  - (e) A recommendation as to whether or not the risks are acceptable or manageable, including, where necessary, identification of strategies to manage these risks; and
  - (f) Where there is uncertainty regarding the level of risk, it may be addressed by requesting further information on the specific issues of concern or by implementing appropriate risk management strategies and/or monitoring the living modified organism in the receiving environment.

Points to consider

9. Depending on the case, risk assessment takes into account the relevant technical and scientific details regarding the characteristics of the following subjects:
- (a) Recipient organism or parental organisms. The biological characteristics of the recipient organism or parental organisms, including information on taxonomic status, common name, origin, centres of origin and centres of genetic diversity, if known, and a description of the habitat where the organisms may persist or proliferate;
  - (b) Donor organism or organisms. Taxonomic status and common name, source, and the relevant biological characteristics of the donor organisms;
  - (c) Vector. Characteristics of the vector, including its identity, if any, and its source or origin, and its host range;
  - (d) Insert or inserts and/or characteristics of modification. Genetic characteristics of the inserted nucleic acid and the function it specifies, and/or characteristics of the modification introduced;
  - (e) Living modified organism. Identity of the living modified organism, and the differences between the biological characteristics of the living modified organism and those of the recipient organism or parental organisms;
  - (f) Detection and identification of the living modified organism. Suggested detection and identification methods and their specificity, sensitivity and reliability;
  - (g) Information relating to the intended use. Information relating to the intended use of the living modified organism, including new or changed use compared to the recipient organism or parental organisms; and
  - (h) Receiving environment. Information on the location, geographical, climatic and ecological characteristics, including relevant information on biological diversity and centres of origin of the likely potential receiving environment.

